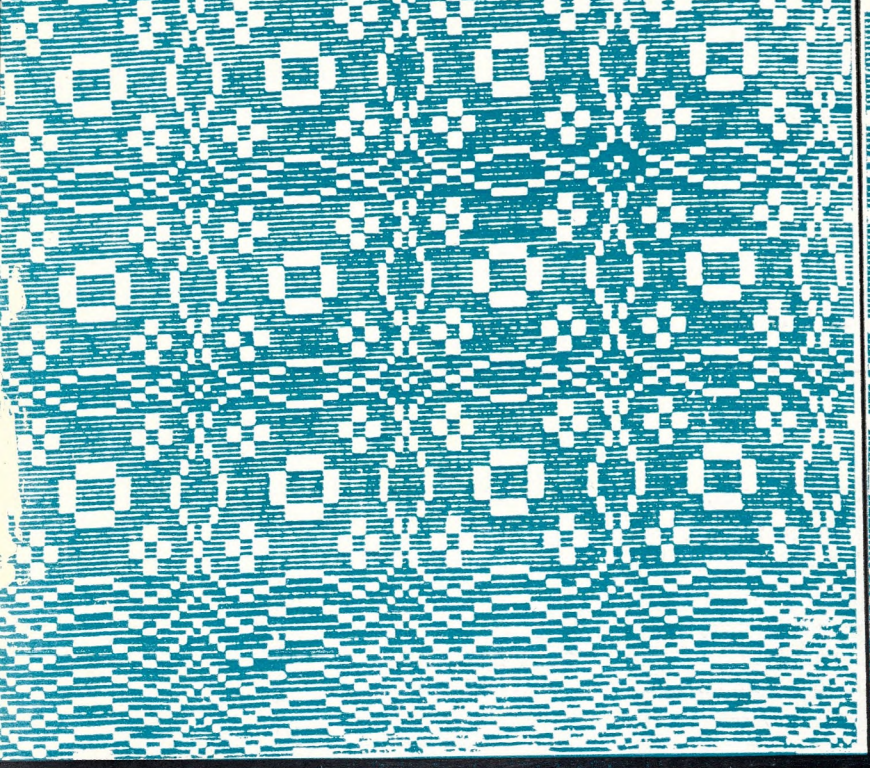

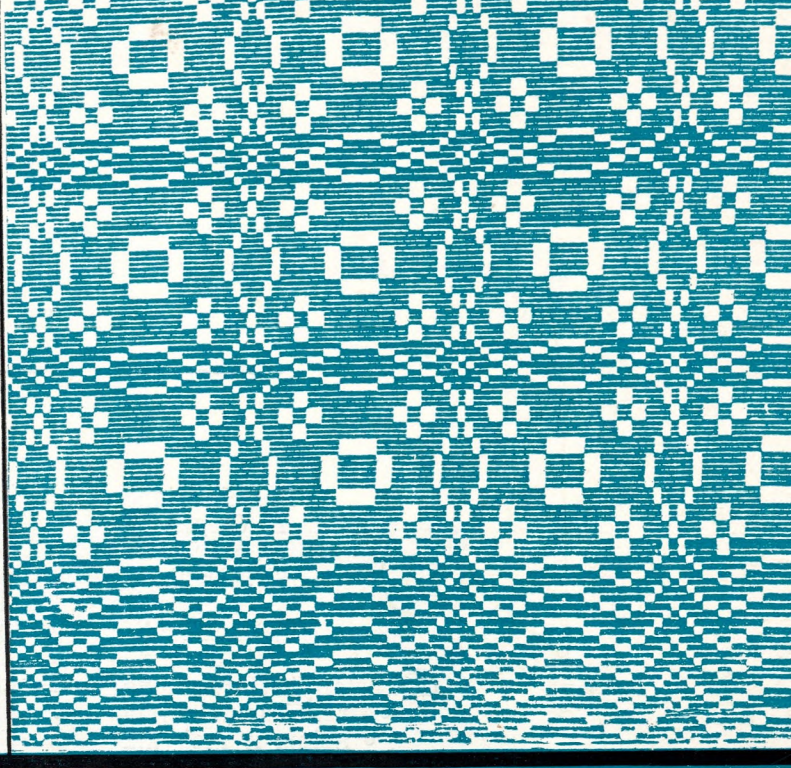

• LIETUVIŲ MOTERŲ ŽURNALAS

1

moteris

1965 SAUSIS-VASARIS

TURINYS

L. Imbrasienė	Lietuvos Nepriklausomybės šventę minint	2
K. Grigaitytė	Į Rytus ir į Vakarus (eil.)	3
D. Sadūnaitė	Prieš lietų, Namai (eilėraščiai)	3
P. Orintaitė	Karalaitis Vilniuje (eil.)	3
J. Eretas	Tremtis ar prakeikimas	4
S. Sužiedėlis	Moterys po istorijos dulkėmis	6
V. Ramunė	Kainas ir Abelis (fragmentas iš apysakos)	10
G. Gustaitytė-Krivickienė	Liaudies dainelės mūsų mažiesiems	12
• Organizacinė veikla		16
• Šeima ir mokykla		18
	E. Čižikienė — Kada vaikas laimingas J. Žilevičius — Jaunime, dainuojame!	
• Moteris ir religija		20
	E. Krikščiūnienė — Nauja pažiūra į moterį Iz. Matusevičiūtė — Moteris ir tikėjimas	
	PLB Valdybos pareiškimas	22
• Šeimininkių kampelis	Veda A. Rusinienė	24
• Madų ir grožio pasaulis	Veda I. Kairienė	26
	A. Saudargienė — Senobiniai užgavėnių šokiai	28

ILIUSTRACIJOS

A. Tamošaitienė	Pirmojo Lietuvos karaliaus Mindaugo ir karalienės Mortos krikštas (kilimas - detalė)	1
V. Stančikaitė-Abraitienė	Šokio ir vainiko pynė (tempera)	3
E. Gaputytė	"Monsieur" (conté)	4
E. Gaputytė	Po audros (conté)	5
A. Makūnaitė	Priesaika (lino raižinys)	7
K. Kollwitz	Autoportretas	8
M. Cassatt	La Toilette	9
V. Jurkūnas	Būsiu melžėja (lino raižinys)	11
A. Steponavičius	Mįslių knygos iliustracija	12
V. Kosciuška	Du gaideliai	13
B. Demkutė	Maži piemenėlis (lino raižinys)	14
R. Ulbikaitė	Pasakos iliustracija	15
E. Rundzaitienė	Šventykloje	21

"Moteris" Lietuvių Moterų Žurnalas 1965 m. Nr. 1 (43). Redakcinė komisija: Iz. Matusevičiūtė, L. Imbrasienė, I. Kairienė, E. Krikščiūnienė.

Leidžia Kanados Lietuvių Katalikių Moterų Draugija. Techn. ir meninis redagavimas: N. Kulpavičienė. Administratorė: B. Pabedinskienė.

Redakcijos ir administracijos adresas: 57 Sylvan Ave., Toronto 4, Ontario. Spaudė "Žiburių" Spaudos Bendrovė, Toronto, Ont. Viršelis N. Kulpavičienės. Atskiro numerio kaina 75 ct. Prenumerata metams $4.00.

"MOTERIS", Lithuanian Women's Magazine. 1965. No. 1 (43).
Printed by "The Lights" Printing and Publishing Co. Limited in Toronto. Single copy 75 c.

moteris

LIETUVIŲ MOTERŲ ŽURNALAS
1965 Nr. 1 (43)

MINĖDAMI VASARIO ŠEŠIOLIKTĄJĄ, ATNAUJINKIME SAVYJE PAŽADĄ IR RYŽTĄ KOVOTI DĖL PAVERGTOS TĖVYNĖS IŠLAISVINIMO. SIEKIME SAVO GYVENIMU IR PASTANGOMIS PALAIKYTI GYVĄ LAISVĖS IDEALO TROŠKIMĄ, PUOSELĖKIME JAUNOSIOS KARTOS ŠIRDYSE MEILĘ, NORĄ AUKOTIS IR DIRBTI KENČIANČIOS PROTĖVIŲ ŽEMĖS ŠVIESESNEI ATEIČIAI. SUBŪRĘ DRAUGĖN VISAS SAVO JĖGAS, GELBĖKIME VARGSTANČIUOSIUS VERGIJOJ BROLIUS IR SESERIS. "VARDAN TOS LIETUVOS, VIENYBĖ TEŽYDI!"

LIETUVOS NEPRIKLAUSOMYBĖS ŠVENTĘ MININT

L. IMBRASIENĖ

"Nenumirus po piktojo gruodo ledais,
Nesukniubus po sielvarto upės krantais,
Puoškis, puoškis pavasario jauno žiedais,
Lietuva, mano protėvių žeme!"

(B. Brazdžionis)

Kai gamta užsimeta balto sniego skraistę ir šiurpus žiemos šaltis negailestingai spaudžia žemę, gyvybė atrodo sustojo kvėpavusi. Tik jos pulsą pajuntame paukštelio plasnojime, zuikio pėdsakuose puriame sniege ar šviesos žaidime, kai saulės spindulys sumano pažarstyti ledų kristalus...

Širdį liūdesys aplanko, kad ir vėl metai praėjo, ne praėjo, o šuoliais prašuoliavo ir nesugrąžinamai nuskubėjo praeitin. Metai, kaip rudenio lapai, nukritę žemėn poilsio jieškoti, nusinešė su savimi visus žmogaus darbo vaisius. Ir liko tik viena viltis, guodžianti ir teikianti jėgų ir ištvermės pareigose, kurių taip sunki našta slegia pavargusius tremtinio pečius.

MERGAITĖ SU SKUDUČIAIS

Vasario mėn. 16 d. proga, sustojame valandėlei susikaupti, pamąstyti, pamiršti kasdieninius rūpesčius ir, prisiminę praeitį, iš jos stiprybės pasisemti. Tos stiprybės, kuri kvėpuoja didvyrių dvasia, nepalaužiama valia ir skaidria viltimi, kuri nusipelniusi apdovanoja didžiausiu turtu — laisve.

Esame liudininkai didžiųjų įvykių, kurie 1918 m. Vasario mėn. 16 d. mūsų tautą įrikiavo į laisvųjų tarpą. Esame liudininkai didžiųjų pastangų, darbų, aukos ir meilės brangiam kraštui, kai kiekvienas lietuvis — lietuvė atidavė savo duoklę tėvynės labui. Ėjo ir dirbo, aukojosi ir kentėjo, ir visa sukrovė ant laisvės aukuro, kad Lietuvos vaikai sau žmonėmis būtų...

Džiaugiamės laisve ir proga parodyti laisvam pasauliui, ką naujai atgimusi ir kūrybinga tauta pajėgė pasiekti per trumpą dvidešimties metų laikotarpį. Ir atrodė, kad laimė būti laisvam yra tokia pastovi ir tikra. Jaunieji, kurie apie anuos laisvės kovų metus tik iš istorijos knygų pažinti tegavome, perdaug tikri buvome geru gyvenimu, kol raudonojo kaimyno geležimi kaustytas batas nepasiuntė daugelį mūsų galvotrūkčiais bėgti vakaruosna. Bėgome, atgal atsigręždami ir priesaiką širdyje nešdami, tol nenurimti, kol tėviškės laukuos vėl neskambės laisvojo artojo daina.

Įsikūrėme naujuose kraštuose, kiekvienas sau kampelį susiradęs. Sukome naują lizdelį, vaikus auginome ir džiaugėmės vėl laisvę radę. Slaugėme senąsias širdies žaizdas, didelės skriaudos sukeltas, glostėm save ir raminom. Ir apgydėm žaizdas ir tėviškės ilgesį apmalšinom, neretai rūsčiu žvilgsniu ir kieta širdimi sutikdami ir palydėdami įsibrovėlį, besibeldžiantį į mūsų namų duris vargstančios tėvynės ir brolių reikalais. Blėsta židinys, namų vaidilutei tapus paviliotai naujų pažadų. Pasipiktinę stebimės mūsų vaikų atžagarumu ir abejingumu viskam, kas mums šventa ir pagarboje buvo. Ir girdime kartojant iki nuobodulio tuos pačius žodžius, kad senieji su jaunaisiais nesutaria, kad jaunieji senių nesupranta.

Šios didžios mūsų tautai šventės sukakties metu pravartu yra susimąstyti ir atlikti savo tautinės sąžinės sąskaitą. Tik pabandykime pažarstyti pelenus, o po jais tikriausiai rasime dar berusenančią ugnelę, kurią su didžia meile ir rūpesčiu įpūskime į karštas tėvynės ilgesio ir laisvės prabočių žemei troškimo liepsnas. Ir mūsų džiaugsmas bus pilnas, kai jaunimas, pasekęs tėvų pavyzdžiu, "tais pačiais keliais eis, knygnešiai kur ėjo..."

KOTRYNA GRIGAITYTĖ

Į RYTUS IR Į VAKARUS

Į Rytus ir į Vakarus
Kančios mūs tiesiasi kelias.
Vartus palikom atdarus
Į tėviškėlę žalią.

Visur palicka pėdsakai
Mūs kojų kruvinų,
Tai jais ir vėl sugrįšime
Po daugelio dienų.

Jau kraičių neberasime,
Tik atdaras skrynias,
Mūs rankos, darbui pratusios,
Ir vėl pripildys jas.

Tie kraičiai prisisunkę bus
Mūs ašarų karčių.
Tegul užtvindys saulę jos
Rytų ir Vakarų.

D. SADŪNAITĖ

PRIEŠ LIETŲ

Šok, drebule —
Iškelk
Baltą kaktą.

Paukštės
Purto
Šviesą:

Bilda
Naktyje.

N A M A I

1.

Eisiu,
statysiu namą
šerdyje girios.

Kas dainą
uždainuos —
rugiui
ir žemei?

2.

O daug judėjimo,
keitimosi
atgaudžia
nuo tylos.

(Sužvanga
Grausme
ir Grožiu.)

3.

Eisiu,
dainuosiu dainą —
statysiu namą
girioje.

ŠOKIO IR VAINIKO PYNĖ (tempera)
V. STANČIKAITĖ - ABRAITIENĖ

PETRONĖLĖ ORINTAITĖ

KARALAITIS VILNIUJE

Balto, balto žiedo pumpurėlis
Prasivėrė vidury nakties —
Karalaičio sielon baltos gėlės
Džiaugsmo gyvą pumpurą įdiegs...

Juoką, meilę, vasarų jaunystę
Išgiedojai rytmečio dainoj
Ir puošeis žiedais, kurie nevysta,
Žvaigždėmis, kur spindi amžinai...

Dievo žodį, tyrą, ko tyriausią
Tavo lūpom lydi angelai.
Šventaragio slėnyje gėlė skaidriausia,
Žydrąjį lelijos žiedą pamilai...

TREMTIS – PRAKEIKIMAS AR UŽDAVINYS

PROF. DR. JUOZAS ERETAS

Prof. dr. Juozas Eretas yra savo kilme šveicaras. Jis, kaip ir mes visi, yra 1944 metų tremtinys. Gimė 1896 m. Bazelyje, Šveicarijoje, kur ir dabar gyvena. Paveiktas Lietuvos nelaimių nuo jaunų dienų darbuojasi jos kultūriniam labui. Jis yra parašęs keletą veikalų prancūzų ir vokiečių kalbomis. Nuo 1921 m. iki 1941 m. profesoriavo Vytauto Didžiojo un-te Kaune, kaip germanistikos profesorius. Yra plačiai pasireiškęs katalikiškoj veikloj ir spaudoje. Tremtyje parašė St. Šalkauskio monografiją, dabar rašo prof. Kazio Pakšto monografiją. Su paskaitomis reguliariai aplanko didesnius lietuvių centrus Vakarų Vokietijoje, Jungtinėse Amerikos Valstybėse ir Kanadoje. Red.

Tremtis – atsiskyrimas nuo savųjų ir gyvenimas svetimoje žemėje – visuomet yra skaudi. Dėl to ji skaudi ir lietuviams – egziliečiams.

Ji skaudi pirmiausia dėl to, kad, iš viso, netekimas savo tėvynės yra didelė nelaimė. Juk tai reiškia ne tik netekti savo dabarties: krašto ir giminių, žemės ir turtų; bet ir netekti savo praeities: per šimtmečius eitojo kelio, tėvų ir kapų, bendrakeleivių ir tradicijos. Tai gal net reiškia netekti savo ateities: užsimojimų, gyvenimo tikslo ir veikimo prasmės. Net ir tada, kai visa to nustojame tik laikinai, emigracija yra tikra nelaimė. Suprantama, emigruoti reiškia tam tikra prasme numirti.

Tremtis lietuviui itin skaudi dėl to, kad jis, būdamas ūkininkas arba bent kilęs iš ūkio, visa savo prigimtimi yra suaugęs su savo žeme – maitintojėle. Dėl tos priežasties lietuvis nėra ir joks svieto perėjūnas, nomadas. Jis sėslus. Žemė jam tampa brangiausia visų medžiagiškų turtų. Bet ji jam reiškia kur kas daugiau, negu tik žemės gabalas – ji jam tikroji tėvynė, nes caro viešpatystės jis tokia nelaikė. Žemė buvo jo "valstybė", visa jo visuomenė bei moralinė atrama. Dėl to jis tik paskutinės bėdos verčiamas ją paliko. Kokie jausmai tuomet jaudino jo širdį, galima spręsti iš seno posakio: "Jis nusiminęs, it žemę pardavęs".

Reikia pridurti, kad ir likę Lietuvoje dabar išgyvena panašią dramą, juk žemės suvalstybinimas yra ne kas kita, kaip ūkininko apiplėšimas ir jo pavertimas kolchozininku – yra jo garbės pažeidimas bei socialinio rango paniekinimas.

Kur kas lengviau išvykti miestelėnui, ypač neturinčiam žemės ar kitokio nejudomo turto, sakysim, namų. Būdamas dažniausiai tik buto nuomininkas, jis paprastai lengvai palieka savo miestą, net savo kraštą. Dėl to į Čikagą lengviau persikelti iš Berlyno, negu iš Sintautų.

Lietuviui tremtis dar yra ir psichologinė nelaimė, kadangi jis jai nebuvo pasiruošęs. Praeityje jis tokio reiškinio nepažinojo, todėl ir karo metu apie tai negalvojo.

Tiesa, po nepasisekusių 1831 ir 1863 metų sukilimų prieš caristinę Rusiją, jis buvo liudininkas, kaip daug lenkų turėjo bėgti, o su jais nemaža ir lietuvių. Bet šieji beveik visi jau buvo sulenkėję, kaip pvz., Adomas Mickevičius. Tikrieji lietuviai tik vėliau pradėjo emigruoti – tarp Muravjovo siautėjimo laiku ir Pirmojo pasaulinio karo. Tačiau reikia įsidėmėti, kad lietuviai tuomet išvyko individualiai – nemasiniai, savu noru – nepriverstinai, ne iš lietuviškos valstybės, o iš nekenčiamos Rusijos. Dėl to šie išeiviai kur kitur rado geresnes gyvenimo sąlygas ir nesijautė tikrais tremtiniais–egziliečiais. Taigi, lietuvis iki Antrojo pasaulinio karo nežinojo tremties tikra to žodžio prasme. Bet jis nė nemanė emigruoti, kadangi istorija jam buvo skyrusi visai kitokį uždavinį: ginti savo kraštą ir atkurti savo valstybę.

Uolios visų piliečių pastangos tarp dviejų pasaulinių karų atstatyti tėvynę bei valstybę lietuvį taip pririšo prie savo krašto, kad kokia nors okupacija jam atrodė visai negalima. Todėl jis okupacijai, kaip ir emigracijai, visai nebuvo pasiruošęs. Tremtis jį trenkė, it žaibas iš saulėto dangaus. Nelaukti nuostoliai yra visų baisiausi.

E. GAPUTYTĖ "MONSIEUR" (conté)

Istorija žino daug tremčių

Tremtis yra eilinis reiškinys istorijoje, nes tautos visada patenka į situacijas, kurios verčia jos vadus ir veikėjus, kartais net grupes ir ištisas mases, palikti savo kraštą. Tokių bėgimų skaičius yra toks didelis, kad jie užpildo žymią istorijos dalį. Suprantama, kad tai patys skausmingiausi jos puslapiai, nes tremtis išdrasko ne tik šeimas, bet ir tautas, ir jos skeveldras išbarsto po svetimuosius, kurių tarpe tremtiniai patenka į pavojų nutausti ir dingti be pėdsakų.

Dažniausiai atskiri veikėjai turi palikti gimtąją že-

mę ir, būtent, tada, kai jų politinės pažiūros prieštarauja valdantiesiems. Tokių prieštaravimų visuomet bus. Dėl to tų politinių emigrantų eilė niekada nenutruks. Jų tarpe užtinkame itin daug patrijotų, besistengiančių išvaduoti savo tėvynę nuo svetimų užgrobikų. Atsiminkime prancūzų Chateaubriand ir Victor Hugo, taip pat italus Mazzini ir Garibaldi. Itin charakteringas šiuo atžvilgiu Mazzini. Kad niekas nekliudytų jo kelio į besivienijančios Italijos respubliką, jis atsisakė šeimos, pelningos vietos, patogios visuomeninės padėties. Tremtis, kurioje jis išbuvo 25 metus, jam buvo "santo sacrificio" — šventa auka tėvynei.

Kartais ištisa religinė grupė ar bažnytinis vienetas, atskalūnai, turėdavo bėgti ar savo noru pasitraukti, kaip Anglijos puritonai, Airijos katalikai, Prancūzijos hugenotai, Italijos valdensai, Rusijos duchaborai.

Atsitikdavo, kad dideli žemvaldžiai turėdavo bėgti. Prisiminkime lenkų sukilimus.

Atsitiko, kad 70-tais metais po Kristaus gimimo,

E. GAPUTYTĖ PO AUDROS (conté)

Titui užėmus Jeruzalę, buvo ištremta iš savo tėvynės visa žydų tauta, iki šios dienos iš tos tremties nesugrįžusi.

Reikia manyti, kad visada bus tremčių, nes tos priežastys glūdi beveik nesikeičiančioje žmogaus prigimtyje.

Ar visa tremtyje bloga?

Bloga yra tik tada, jei tauta į visą jai daromą žalą nebereaguoja, jei ji, nemoralumo atrofuota, su juo apsipranta ir rezignuodama pasiduoda. Iš tokių pasidavėlių sunku belaukti ko nors pozityvaus.

Visai kas kita yra su maištaujančiomis tautomis, nes moralinis jos sveikatingumas ir idėjinis gajumas visuomet turės teigiamų pasekmių. Reikia sveikinti tautas, kurios išugdo emigrantus.

Pikčiausias egziliečių priešas yra laikas, nes jis negailestingai retina jų eiles, nesirūpindamas jas papildyti naujomis. Vienok ir šitą priešą galima nugalėti, kaip įsakmiai parodo armėnai, žydai, airiai, nes visos šios tautos turi jau savo valstybes, nors šimtmečiais joms įkurti nebuvo jokių galimybių.

★ ★

Tremtiniai pabaltiečiai bendroje emigrantų istorijoje, užima visai skirtingą vietą, jie beveik ištisai priklauso prie šviesuomenės. Pabaltiečiai savo kraštus paliko dėl tikybinių ir politinių įsitikinimų. Pasilikusieji okupacijoje visai negali šia linkme pasireikšti. Apvaizda sudarė šiai išskirtinai išeivijai sąlygas dirbti tą darbą svetur. Taigi mūsų Jurgio Matulevičiaus, Stasio Šalkauskio, Vidūno pasekėjų išsigelbėjimas turi mistinę paskirtį mūsų tautos išlikime.

Mistiškas mūsų tremties pobūdis įpareigoja visus egziliečius. Dėl to mes neturime teisės užsidaryti privatiniame savo kiaute ir pasitenkinti asmeniškų tikslų siekimu, apsiribojančiu dažnai tik gerbūvio užsitikrinimu bei patogumų jieškojimu. Tas neretai mus nubloškia į gėdingą lėbavimą, kuriame mes išduodame savo paskirtį.

Talentams pasireikšti reikia ne tik daug veiklių bendraminčių, bet ir apsčiai laiko. Juk reikia žinoti, kad didžios asmenybės tik lėtai formuojasi. Kartais reikia net kelių generacijų, kol prinoksta nors viena įžymybė. Jei tad jos iškart nesimato, mes neturėtume nekantrauti, nes pirma sąlyga kūrybiškumui ugdyti yra kantrybė.

Taip pat neturi mūsų bauginti faktas, kad daugiašakė mūsų kultūra negali būti ugdoma be kovų. Kurti visuomet reiškia kovoti: kovoti už įforminimą, pripažinimą mūsų darbų.

Kokia kalba kurti?

Bet kokia kalba mes turėtume kurti tremties mums skiriamus darbus? Pirmiausia turime išsiaiškinti kalbos esmę ir jos uždavinį.

Kalba visų pirma yra įrankis, leidžiąs mums santykiauti su aplinka. Mūsų kontaktų ratas darosi juo platesnis, juo daugiau kalbų mes mokame. Dėl to dar romėnai tvirtindavo: "Kiek moki kalbų, tiek kartų esi žmogus". Tad verta išmokti kalbų, ypač pasaulinės reikšmės turinčių.

Kalba yra brangiausias tautos turtas. Žmogus jos pagalba žengia į pasaulį ir jai padedant susipažįsta su gyvenimu. Jis atkuria pasaulį savyje. Mūsų kalboje tad atsispindi visa mūsų buitis. Su vokiečių poetu Arndt'u galima tvirtinti: "Kalbos gelmėse užtinkame visus tautos savumus". Iš tiesų: tauta ne vien kuria, bet tiesiog tampa kalba.

Dėl to tremtiniai turi suprasti, kad dingimas svetimos kalbos jūroje reiškia ne ką kitą, kaip atsisakymą nuo tautinio kultūros darbo išviso.

Į pavojų netekti savo kalbos ir tuo pačiu netekti "gyvybės ir garbės" patenka kiekviena emigracija. Įsidėmėtina, kad pabėgęs nuo revoliucijos prancūzas Rivarol Hamburge pradėjo leisti naują prancūzų kalbos žodyną, nors jo kalbai negresė joks pavojus. Emigrantinės grupės visada skuba gelbėti savo kalbą.

Negalime pamiršti, kad anksčiau ar vėliau savo darbo vaisius turėsime parnešti Lietuvon. Tačiau tai bus tegalima, jei tiek tenykščius, tiek čionykščius jungs ta pati kalba.

MOTERYS PO ISTORIJOS DULKĖMIS

S. SUŽIEDĖLIS

Kas istorijos ir nemėgsta, kas apdulkėjusių jos lapų ir nesklaisto, negali išsivaduoti iš suspausto jos glėbio, nes istorija šiandien mažiau pasakojama ir rašoma, o daugiau išgyvenama. Pro mūsų akis ir širdis srūva stambūs įvykiai, o bręsta, rasit, dar didesni. Kada nors ir kas nors rašys ir stebėsis, kaip mūsų amžiaus žmonės ir išlaikė tokį stiprų istorijos pulsą, kurį sudaro labai aukšta gyvenimo įtampa. Istorija yra šiandien pati prieš mus atsiskleidusi, kaip siela prieš išpažintį: ir kiek mes josios raidoje išskaitome moteriškų vardų?

Dairomės po šiurpią dabartį, kurią gražiausiai matome, ir nedaug pastebime iškilesnių moterų. Kartais paskaitome laikraščiuos, kaip premiero žmona įkaitusi trūsė, kad vyrai nenusviltų nuo kaitrių žodžių, kol dar neįsiliepsnojo nuo jų visas pasaulis. Deja, laikraščiai nerašo, kad iš premiero žmonos, konferencijos šeimininkės, būtų priimtas ne tiktai kavos puodukas, bet ir pataisos į taikos sutartis. Moterys yra visur šalia vyrų, net pačiuose reikšmingiausiuose įvykiuose, kuriais plazda mūsų gyvenimas, bet kai jis susemiamas į istorijos knygas, moteriški vardai pranyksta. Ar daug jų esame girdėję per pamokas arba skaitę istorijos studijose?

Moterys yra labiausiai istorijos dulkių užnešamos, kaip tos gėlės prie viešo kelio, kuriuo dumia vyriški automobiliai. Tas didžiulis vyrų masyvas plaukia istorijos paviršiumi toks nežavus, pilkas ir vienodas, kad sunku net iš jo atskirus pavidalus išskirti. Tik vienas antras išnyra savo ryškesniu vaidmeniu, kaip upės vagoje stambūs akmenys. Bet kas suauga su istorija, kas pro ją prasikiša kaip akmens atplaiša iš po vandens, dažnai turi jau plyną veidą, nuskalautą ir apmirusį. Tai daugiau vyriškas veidas — šalta valdoviška fizionomija. Ak, tie cezarių ir kaizerių, karalių ir imperatorių, carų ir šeikų granitiniai veidai! Kiek besistengia istorikai įpūsti jiems šilimos, jie visada į mus dvelkia šalčiu—tais išdidumo išpūstais Bismarko žandais. Istorijos rietime taip apstu yra šito plieninio vyriškumo, kuris nevisada mus žavi — dažnai atgraso ir sukrečia: įžiebia karų ir revoliucijų, įneša sąmyšių ir netaikos, paskleidžia kreivų doktrinų ir žudančių ideologijų. Visa tai liejasi ir srūva per istoriją žmonių ašaromis ir krauju. O ant to paraudonijusio žmonių kelio žvilgsi akmeniniai sarkofagai ir biustai, stiepiasi kūginės piramidės ir aukšti milžinkapiai, styro obeliskai ir triumpfo arkos su įrašydintais vyrų vardais. Vis daugiausia vyrų! O kur moterys? Kokią jos turi vietą toje istorijos karalystėje?

Vieną ankstyvą rytmetį trys moterys buvo priekaištu paklaustos: "Kam jieškote gyvojo tarp mirusių? Jo nėra čia". Tikrai, Jo jau nebebuvo iškaltame uolos kape, ir Jis nepaliko pasaulyje kaip žmogus valdovas. Jis nevaldo jokios valstybės, nevadovauja jokiai konferencijai, nėra karo vadas, nei politikas, nei išradėjas. Bet ir nebūdamas žmonių raizgomoje istorijoje kaip vienas iš dalyvių. Jis yra pačioje istorijos vyksmo esmėje ir glūdi mintyse žmonių: ir tų, kurie Jį paneigia, ir tų, kurie Jam nusilenkia.

Moterys istorijoje yra labai artimos dieviškam esimui žmonių keliuose — tam užslėptam nuo mūsų akių tvyrojimui istoriniame likime. Nevisada tai pastebima ir pajaučiama. Nevisada grubūs istorikų pirštai apčiumpa, kaip giliai moterys yra įsismelkusios į istorijos gelmes. Praeitis yra į jas daugiau įaugusi, negu jos į praeitį, kurią iš knygų sužinome. Praeitis moteryse yra sugyveniminta ir tartum jų pačių gyvybe patapusi. Jos labiau iš savęs negu iš knygų perteikia kartų kartoms gyvą praeities dvasią, tautos tradicijas ir siekimus, jos charakterį ir polinkius — tą gyvą tautos pulsą, kuris švytuoja kartu su jų širdies plakimu. Ar tai neprimena mums lietuvės moters, kuri baudžiavos metu supstė savo kūdikį prie supjautų lauke gubų ir laisvą Lietuvos praeitį jam niūniavo — liejo į vaiko širdį kaip savo gyvą kraują. Užaugęs jis, greičiausia, buvo sukilėlis arba katorgininkas Sibire už motinos įliūliuotą šalies laisvę. Tai primena mums taip pat lietuvę moterį, kuri spaudos draudimo metu sodino šalia savęs prie verpstės ūgtelėjusį vaiką ir lietuviško rašto ji mokė — kvėpė į jo sielą gimtos kalbos meilę. Galimas daiktas, kad jis buvo Aušros sūnus arba savanoris-kūrėjas, iš kurio kapo pakilo Nepriklausoma Lietuva, kaip rožių keras iš krauju persunktos žemės. Ar šios lietuvės moterys mažiau reiškėsi ir lėmė mūsų istoriniame kelyje už tuos vyrus, kurie Maironio giesmėmis žarstė praeities dulkes nuo Vytauto milžinkapių?

Moterys iš tikrųjų ne mažiau už vyrus lemia istorijoje, tačiau ne tiek matomu būdu, kuris krinta į akis, virsta istoriniu dokumentu ir sustabarėja. Moterys pasireiškia daugiau savo nepastebima įtaka — savo širdimi ir jausmais, savo veikimu iš šono. Rašytinė istorija niekada mums to pilnai neparodo. Nes tos moterys, kurios savo vieša veikla iš kitų išsiskiria, istorijos dažnai lieka nepastebėtos. Gi dauguma moterų — nuo paprasto vienišo darbininko ar ūkininko mergaitės ligi premjero žmonos ar karalienės — užslenka už vyrų pečių. Moteriškos dvasios sunokintos idėjos išsilieja vyrų darbais bei žygiais, meno ir mokslo kūriniais, karų aidais ir net politiniais aktais. Tai yra ne vienų vyrų, bet ir moterų dvasios apraiškos. Bet jei kas prisimintų čia Beatričes, Lauras ir Mariles, tai nebūtų dar tikri pavyzdžiai: juose yra tikrovės, bet nestoksta ir lakios fantazijos, kaip Servantes Dulcinejoje. Istorikas dažniau užkliūva už Periklio žmonos Aspazijos, brolių Grachų motinos Kornelijos, Konstantino D. motinos Elenos, vengrų kunigaikštienės Giselos ir kt. Mahometą, sakoma, pirmoji drąsinusi būti pranašu jo pati Hadidžė, o Martynas Liuteris rūstų Dievo paveikslą, motinos sukurtą, nešiojosi visą savo amžių ir bažnytinėmis reformomis ieškojo atlaidesnio Dievo. Kartais vyrai tikrai išvysto ir sukonkretina moterų mintis. Savo veikloje jie dažnai atspindi moteris, bet savo iškilusiu vardu ir asmeniu jas uždengia. Vyrai įsirėžia į istorijos metraščius, o moterys palieka nežinomos. Joms, atrodo, mažiau negu vyrams rūpi palikti kartų kartoms savo vardą ir virpinti juo palikuonių lūpas. Moterys ima ir tarytum pasislepia už sutriūnijusių istorijos lapų, į kuriuos joks dokumentas jų gyvos širdies plakimo neįrašo. Dokumentinėje istorijoje daug

PRIESAIKA (lino raižinys)

A. MAKŪNAITĖ

ILIUSTR. "ŽALČIO PASAKA"

kas būva jau apmirę: ir gyvenimo skausmas, ir gyvas žmonių klegesys, ir juokavimai ir ašaros, ir kėsmai su aistromis. O nepagaudama gyvos dvasios, istorija dažnai savo ieroglifuose neranda ir moters, jeigu ji nedėvi karališko vyrų apsiausto ir neprakalba kietais vyriškais įstatymais. Kam jieškote gyvųjų tarp mirusiųjų — jų čia nėra.

Iš tikrųjų, moteris istorikai numarina, kai rodo jas tiktai pūpsančias valdovų sostuose ir prisispyrę gretina su vyrais, kad pabrėžtų jų istorinį vaidmenį. Be lyginimo aišku, kad moterys istorijoje žymiai daugiau reiškia ir pasireiškia, negu paprastai rašoma. Tam suprasti nepakanka vienos politinės istorijos — reikia pasekti moters pėdas visame praėjusiame gyvenime. Smėlyje mes lengvai pastebime ir pasakome: čia briedis arba stirna. Istorijoje yra sunkiau skirti, kurie takai išminti vyrų ir kurie moterų. Čia greičiau pastebimos tiktai vyriškos pėdos moterų valdovių, kurios užuomarštin taip lengvai jau nenugrimsta. Tuo tarpu šalia moterų ant sosto daug didesnės reikšmės bei įtakos turi moterys prie sosto ir už sosto: moterys — valdovų motinos ir žmonos, moterys karžygės, moterys kūrėjos ir šventosios. Nevisada jų keliai su vyriškais sutampa.

Arčiausia prie vyrų pririeda valdančios moterys. Kai kurios iš jų sostus įgyja savo vyriška energija ir stipriu valdžios geismu, kaip ir dažni vyrai, bet paprastai ji gauna paveldėjimo keliu. Kartais įstatymai ir papročiai gina moterims gauti sostus. Tačiau nedaug rasime tokių kraštų, kaip Lietuva, kur moteris nebūtų valdžiusi. Kryžiuočių kuždesiai Algirdo našlei Julijonai, kad sostas jai priklausąs, turėjo paslėptą mintį paremti namų nesantaiką. Savo pačių imperijoje vokiečiai buvo primiršę germanų nibelungišką praeitį, kurios sakmėse švyti šiaurinio granito moterys, kaip Brunhilda, ir vėlesniais laikais nesodino moterų į sostus. Tuo tarpu kiti germanai, kaip anglosaksai, kūrė istoriją nibelungiškos Elzbietos rankomis. Anglijoje taip pat ilgiausiai iš moterų valdė karalienė Viktorija, palikusi savo vardą visam tam amžiui ("Viktorijos era"). Į sostą ji atsisėdo, nespėjusi nė plaukų supinti į kasas: "valstybė nelaukianti karalienės prie veidrodžio". Ištarti buvo kieti žodžiai: jie sako, kad valdovėms plaukus šukuoja karališkas vai-

KAETHE KOLLWITZ AUTOPORTRETAS

nikas, ir nedaug jie palieka laisvės moteriškiems jausmams.

Moteris valdovė suauga su sosto vainiku, ir taip jau paprastai, kaip nuometo, padėti į šalį negali. Istorija mini žavingąją egiptietę Kleopatrą su angimi rankoje: ji nusižudė, kai jos karališkas vainikas nuriedėjo į Romos imperijos sterblę. Kai revoliucijos ar pralaimėjimai jį nuo galvos nupučia, valdovė eina į ešafotą, kaip Marija Stiuart, o kai jis pasidaro persunkus, tai užsidaro vienuolyne, kaip Švedijos karalienė Brigita. Karalienės vainikas kartais prievarta nuveda valdoves prie altoriaus: ištarti nelaisvos priesaikos žodžiai ugdo ne meilę, o didesnę karalystę. Lenkijos karalaitė Jadvyga, sakoma, norėjusi kirviu nukapoti pilies vartų užsklandas ir pabėgti, kad netektų dėtis bendro vainiko su Jogaila. Galimas daiktas, kad tokia atšaki ji nebuvo, bet negalėjo būti ir taip, kaip josios širdis norėjo. Sostas širdies virpesių nepaiso. Jei prireikia sukurti vieną Ispanijos valstybę iš Kastilijos ir Aragonijos, tai jis į vieną karališką krėslą susodina Ferdinandą su Izabele ir dar atbloškia Kolumbą, kad tas naujais rūpesčiais apkrautų karalienės širdį. Karališkų rūpesčių priblokšta kukčiojo Austrijos Marija - Teresė, netekusi Silezijos — "savo vainiko perlo", kaip ji vadino lenkišką anglies žemę, atitekusią Prūsams. O tuo metu godi Rusijos carienė Katryna, "apstačiusi" paskutinį Lietuvos - Lenkijos karalių, jo valstybę išsidalino su kitais vyrais. Mūsų kraštui tos carienės rankos nebuvo nei kiek švelnesnės už daugumos vyrų. Tai nebe Vengrijos karalienė Elzbieta, nemari tautoje savo moteriškumu ir gerumu, apie ką dabar nė užsiminti neleidžiama.

Jei prisimintume dar kelias moteris kituose kraštuose, kur joms buvo įrengti sostai, tai daugiau būtų sunku besurasti neišsemiamoje vyrų masėje. Moteris soste vis dėlto nedažnas daiktas, dėl to ir atmintyje ilgiau palieka. įsminga ne savo moteriškumu, o sugebėjimu valdyti lygiai taip, kaip ir vyrai valdo. Dauguma moterų valdovių yra kaip iš granito drožtos ir supamos dar visos plejedos vyrų: sosto patarėjų ir sekretorių, valstybės kanclerių ir ministerių, karo vadų ir generolų, giminaičių ir favoritų, tikrų draugų ir priešų. Už šitos vyriškos dekoracijos kai kada sunku ir įžiūrėti soste sėdinčią moterį; dar sunkiau pasireikšti tikrai moteriškai įtakai. Pro šitą vyrišką sosto kevalą, sukietintą dar sukto klusnumo, intrigų bei klastos, apgaulės ir pataikavimo, moteriškam daigui nelengva prasikalti. Tad moterų įtakos srovė pragraužia sau kitą kelią — aplink sostą.

Yra dailių pasakų visose šalyse apie mergaites, labai gražias ir labai geras, kurios išteka už karalaičio ir kartu valdo kraštą ir žmones. Tačiau karališkas vainikas papuošia moteris ir ne pasakose, ir aš nenustebčiau, jei kuri iš lietuvaičių imtų ir jį susirastų, kai persenusi demokratija vėl kada nors bus pakeista monarchija. Durys į prezidento rūmus yra dar atviresnės, kol supstomės demokratiškumo skraiste. Čia ir ateina moterys prie sosto: žmonos ir motinos, seserys ir draugės, giminaitės ir rūmų damos. Istorijoje jos dažnai daugiau lemia, negu savarankiškos sosto valdytojos. Nevisada istorijos audime matoma ši moterų įtaka; nevisada tų moterų įtaka būna teigiama ir gera. Tačiau labai dažnai ji esti labai stipri ir neatlaikoma.

Stiprus yra buvęs kitados alemanų brovimasis į silpną dar frankų valstybę, bet Chlodvigas jį atlaikė, nes jis negalėjo atlaikyti žmonos Klotildės raginimo apsikrikštyti. Krikštas sutelkė jam šalininkų iš visos Galijos krikščionių, o stipriausiu ramsčiu laimėjo Reimso vyskupą Šv. Remigijų. Chlodvigas šiandien yra vadinamas Prancūzijos pirmuoju karaliumi, o Reimsas istoriniu vainikavimosi iškilmių miestu. — Bizantijos ciesorius Justinijonas jau buvo pakilęs bėgti nuo sukilėlių, kurių manė negalėsiąs įveikti, bet jį įveikė žmonos Teodoros draudimas palikti miestą. Jis tapo Justinijonu Didžiuoju. Jo vardas liko įamžintas romėnų teisės rinkiny ("Justinijono kodeksas") ir pačiam gražiausiam bizantinio stiliaus paminkle — Sofijos sobore. — Neišsenkamos energijos Vytautas Didysis, sakoma, neturėjo energijos pasipriešinti žmonos Onos įkalbinėjimams sprukti iš Krėvos uždaro bokšto: jis susigūžęs po mergaitės apsiaustu, kaip gaudomas bėglys, ir šiandien istorikų akys gaudo jį viršum didžiausios kitados buvusios Europos valstybės.

Šita pavyzdžių grandinė iš pasostės, moterų apsuptos, nesibaigtų. Mielai mums pasakotų Skandinavijos tautos apie kilnias ir geras karalienes Kristinas ir Brigitas, vokiečiai apie Luizas ir Elzbietas, lenkai apie Kunigundas ir Jadvygas, rusai apie Olgas ir Tatjanas... Reikėtų paminėti daugumos moterų vardus, kad neaplenktume tų šviesių moterų, kurios yra buvusios savo krašto palaima ir prilaikiusios šiurkščias savo vyrų rankas. Paskui mes turime pariesti kojas, kaip tai daro arabai beduinai, aistringai klausydami šiurpių pasakų, ir ilgai sekti, kaip sosto kėdė ir karaliaus vainikas moterų buvo kilnojami ir ritinėjami, kiek apie karaliaus skeptrą yra apsivijusių dramų ir tragedijų, kurios iš pasostės nuslysdavo į visą tautą ir perskrosdavo amžius. Pro mūsų akis praslinktų

Henrikas VIII su freilinomis ir drauge posūkis skirtingu nuo Romos keliu; pro mus praeitų Prancūzijos Liudvikai su markizėmis ir kartu paruoštos Didžiosios revoliucijos giljotinos. Atgimtų mūsų atminty dramos Habsburgų, Medičių, Burbonų ir Romanovų — visų dinastijų dramos įvyniotos jau į suaistrintus romanus ar lėkščias apysakas, kurių rimti žmonės neskaito. Ne kiekvienam patinka skanėtis žmogaus silpnumu, kai jį palaužia didesni dvasios konfliktai.

Iš anų pasakų apie užburtus princus, už kurių nuteka paprasta mergaitė, žinome, kaip ji paskui ilgisi tėviškų namų. Slopino ilgesys Eglę povendeniniuose Žilvino rūmuose; verkė Normandijos pakrantėse Gudrūna, žiūrėdama per banguojančias marias į tėvų šalį, iš kur ją Siegfriedas pasigrobė. Visos į svetimus sostus įsėdusios moterys yra šitaip traukiamos atgal į namus — į savo papročius, savo dinastiją ir savo tautą. Čia užsimezga daug skaudžių konfliktų, šiurpių dramų, perversmų ir pralaimėjimų, nes sąmoningą moterį sunku perkelti į kitos tautos žemę, kad nesiilgėtų gimtojo krašto. Gana daug svetimų šeimos židinių buvo Lietuvos kunigaikštystėje, ir kitatautės tvarkė Gedimino ir Algirdo vaikų namus. Tie namai su mūsų tauta nesuaugo. Svetima Vilniaus pilyje buvo rusaitė Julijona, pati Algirdo žmona. Nesmagu tenai buvo ir caraitei Elenai, už Aleksandro atitekėjusiai, kuri vyro namuose glaudė Maskvos žvalgus, kad savo tėvui padėtų įveikti jos vyrą. Pilnai nesuaugo nei su lietuvių nei su lenkų tauta italė Bona Sforza, išauginusi "minkštakūnį" Zigmantą Augustą — paskutinį gediminaitį. Daug karalienių, kurios sėdėjo ir valdė šalia kitos tautos vyro, vis dairydavosi į kitą kelią, kuriuo piršliai jas išvežė iš namų. Iš tokios suskilusios dvasios išaugę vaikai nevisada suprasdavo tėvo šalies siekimus. Jų motinos būdavo gerai pramokusios naujo krašto istorijos iš knygų ir paminklų, bet nebūdavo jos vaikystėje išgyvenusios ir neturėdavo savo širdyje: tenai gimtoji šalis būdavo jau įrašiusi savo praeitį ir vardą. Kitatautės karalienės gyvendavo atsineštine dvasia — savo tautos gyvu pulsu. Moterys lenkino mūsų bajorų šeimas, vokietino rusų aristokratiją, XVI a. ispanų papročius perkėlė į vokiečių kunigaikščių pilis, o XVII a. prancūzų dvasią paskleidė visu germanišku pareiniu. Moteris yra sunkiau nutautinama negu vyras, nes praeitis suauga su jos jausmais, kurie sunkiau apvaldomi už vyrišką intelektą.

MARY CASSATT LA TOILETTE

Dėl šios priežasties moterys savo kraštą yra gynusios ir išlaikiusios namų dvasią, o ne kalaviju, kaip tą daro vyrai. Kai skaitome apie germanų moteris, kurios sekė kare vyrus ir vežimais užgriozdydavo kelią, neleisdamos jiems trauktis iš mūšio, dažnai pamirštame, kad tie vežimai su vaikais būdavo kartu ir jų namai, keliavusieji į priešo žemę. Moterys dažniau gina namus, neliedamos kraujo, kaip ta džiunglių liūtė, bet įliedamos į juos savo dvasios — tos nemarios gyvybės, kuri prasiveržia iš tautos gelmių, kaip liepsna iš žarijų. Šį moters budėjimą savo namuose prie tautos gyvo aukuro žila praeitis rodo Lietuvoje vaidilutės paveikslu, Romoje — vestalės, Graikijoje — pitijos ir karitidės. Kai sulinko karitidžių pečiai, ant kurių rėmėsi graikų šventovės, tas klasiškasis pasaulis sugriuvo. Suaižėjo ir geležinės vilkės (Romos) imperija, kai romėnės iš šventų kapitolijų ir savų namų suėjo į aikštes, gatves ir viešas maudynes. Žūna kiekviena tauta ir sutrupa galingiausia imperija, kai moterys pameta namus ir nebesaugo tautos palikimo. Tada joks vyriškas kalavijas, kad ir koks jis būtų šmaikštus, tautos namų ir laisvės jau neapgina. Vyrai visada pralaimi karo lauke, jei moterys jau yra pralaimėjusios namie. Kas tad galėtų teigti, kad moterys nedalyvauja didžiose tautų rungtynėse, nors retai kada užsėda ant eiklių žirgų ir sušvytuoja kalaviju.

Nežinau, ką galėtų traukti moteris su ginklu rankoje — tas gyvybės ir mirties lydinys? Jis yra nedažnas istorijoje, nes kas gyvybę pažadina — jos nežudo. Dėlto anie būriai vėjo dukrų - amazonių, jodinėjusių su lankais ir strėlėmis ant ristų žirgų, praskrenda tik pasakose pro mus, kaip šmėklos mėnesienoje. Tikros karžygės moterys, kai jos paima kardą į rankas, lieka įamžintos švenčiausiuose žmonių prisiminimuose. Kartais jas dengia neatskleidžiamas praeities miglų rūbas, kaip Živilę ar Mickevičiaus atkurtą Gražiną, anas legendarines karžyges, bet ir jos vaizduoja ne visą moterų būrį, ne visuotinį moters kareiviškumą, kuris jos prigimčiai svetimas, o tiktai paskiras narsias kovotojas. Iškelia ir pašaukia jas niaurus ir rimtas metas, kada viena vyro ranka esti per silpna namų slenksčiui ir laisvei apginti. Tada jos taip pat palieka namus, gimtuosius laukus bei artimuosius. Antai, jautrūs žmonių pasakojimai supa Kapčiamiesčio kapinėse radusią atilsį Emiliją Plateraitę. Jos kaitri moteriška širdis nenurimo, nenusigriebusi vyriško kalavijo caro priespaudai panaikinti. Ji palūžo, priešų įveikta, bet paliko žmonių lūpose, kaip kovos aidas, kaip teisingumo šauksmas, kuris aidi nūnai visoje toj apylinkėj, kur šalia vyrų grumiasi ir moterys. — Prancūzijos dangų skrodžia Joanna d'Arc — piemenaitė iškilusi rytuose ir ragana sude-

ginta vakaruose, tačiau jos iškovota laisvė išsvilino visas priešų pėdas gimtoje žemėje. Stipri ir kilni tautos meilė — sudievintas patriotizmas — jos rankose suliepsnojo kalaviju ir įspaudė istorijoje šventos karžygės paveikslą. Jis mums primena, sakytume, angelą su ugnies kalaviju ant žemės ir rojaus slenksčio...

Argi ne tada prasidėjo žmonijos istorija, kai moteris prikalbėjo vyrą nuraškyti pažinimą pikto ir gero? Nusiskynė jie tą vaisių abu, ir nuo tol abu vienodai dalyvauja istorijos vyksme, abu kartu išgyvena ir pikta ir gera. Dažnai tačiau pasitaiko, kad piktą jie nori viens kitam primesti, o gerą vyrai tesisavina sau ir pina jį į savus laurų vainikus. Kiek didžių nuopelnų kultūros ir religijos istorijoje moterims priklauso, ir kaip daug jų vainikuoja tiktai vyrus! Ilgai truktų, jeigu norėtume suminėti tiktai vardus moterų kūrėjų ir moterų šventųjų, pradedant Lesbos salos lyrike Sapho ir kopiant iki Andų kalnų viršukalnių, kuriuose nušvito Gabrielė Mistral, arba, prisimenant šv. Oną, Dievo Motiną išugdžiusią, ir plaukiant už Atlanto pas bėglių globėją šv. Ksaverą Cabrini. Šventosios moterys supa kone visus sostus ir puošia kone visas tautas. Tačiau mažai kas domisi, kokios didžios reikšmės jos yra turėjusios istorijos raidai. Tatai, sakoma, išeina už istorijos ribų ir išslysta iš istorikų pirštų.

Kai dar visatos nebuvo, nei žmogaus, moters siluetо užbraižos jau rodėsi. Mes skaitome Senojo Įstatymo knygose: "Viešpats mane turėjo savo kelių pradžioje... Dar nebuvo gelmių, o aš jau buvau pradėta, dar nebuvo ištryškę vandenų šaltiniai, dar kalnai nebuvo iškilę su savo didžiu svarumu, o aš jau buvau... Kai Jis kūrė dangų, aš buvau kartu su Juo... Kuomet Jis dėjo žemei pamatus, aš buvau kartu su Juo, mąstydama visus dalykus, ir kasdien man buvo laimė neišsemiama žaisti Jo akivaizdoje, žaisti ant žemės skritulio..." Šie žodžiai buvo taikomi Dievo Išminčiai, bet jie skaitomi ir Dievo Motinos šventėse. Jie taikomi ir Moteriai, kurios paveikslą — skaistų ir nekaltą — Kūrėjas turėjo pirma, negu mus sukūrė. Apie kurį savo kūrinį Viešpats yra pasakęs gražesnius žodžius, kaip apie moterį, ir kuriose žmonių istorijose mes galėtume rasti tolygius? Tai yra moteris amžių istorijoje!

KAINAS IR ABELIS

Fragmentas iš apysakos.

VANDA RAMUNĖ

Tebestovi malūnininkas prie langelio — guvus ir giedras. Ne dėl kapeikos čia jis prastovi... Ne!..

Renkasi vyresnieji iš lankos takeliu. Tarsi paukščiai, vanago pabaidyti ir vėl aprimę, pasipūrinėja, krūtines pasibrauko...

Atsišnara alsavimu prie širdžių: regis, kaip gyvi knygelių lapai...

Nudūlina kas prie vežimo, kas malūnan... Ir vėl į būrelius vyrai susibūriuoja...

Būriuojasi ir pleporiai: prieš vėją nepapūsi!..

— Be svetimos šnekos nesurasi tikros šnekos — rodavosies, rodavosies — visą amžių kumečiu išbūsi...

— Matyk, skruzdėlė su milžinu įsigeidė vajavotis...

Ple... ple... ple... reikia mūsų žemei ir šitokių pleporių, — užsidaro malūnininkas langelį.

Akyse — jauniklių numesti lapeliai: "Svetimom litarom!.. Svetimas liežuvis!.. Sutrypkim!.." — Tebeskamba jo ausyse girdėta panieka prispaudėjams.

Grįžta malūnininkas vėl, kur girnų girnos, ratų ratai, maišų maišai: čia nėra šnekų, tiktai darbas!..

Darbas: iš rankos į ranką, nuo širdies į širdį. Juos išslapstę laikom... Dėl jų Sibiro nebijom!..

Vargais atneštos, vargais suslapstytos... Ačiū Tau, Viešpatie, kad laimingai leidai šitą vežmą gaspadoriams išdalinti. Svetimom litarom popieriai vaikiojasi patvory...

— Aduli!.. Adziuk!.. Adolfėli!.. Uūūū!.. Uūūu, — šaukiasi malūnininkienė vaiką trobon.

Pasižiūri pro langelį malūnininkas: nekiek trukus ir špitolninkas poteriams skambins. Ir paukščiai jaugis pasijieško vietos tūpti.

Ant stogo malūno ir palangėmis aptūpę balandžiai — seniai ir vaikai...

Balti, pilki, vaivorykštės spalvomis. Jie rausvomis, nesenstančiomis kojelėmis. Tokie bur-kū — burrkūū — burrkūūū...

— Ūū — ūūū, Adziuk! — tebeūbauja malūnininkienė.

Malūnininkas, nubraukęs miltus, pasižvalgo pro antrąjį langelį: Adulis blynus dar tebekepa iš smilčių ir vandens.

Susitraukęs į kamuoliuką, neatsiliepia. Mat jau koks... O skuba, o pluša, sudėliodamas ant paplokščio akmens — rytojaus dienai.

Rūpesčio, turbūt suslėgtas vaikas?

Pasižiūri į malūną. Į žaras. Ir į neužbaigtąjį savo darbą.

Adai! Akmeniukai paliks nesukilnoti prie naujos užtvankos!..

Vaikas jau supranta, kad rytmetį pakilęs vanduo įsiverš pro sulipdytą smėlį.

Sudraskys. Sugriaus. Išnešios — vanduo!..

— Juk cia mano plinesiota... Mano sudėliota: pagaliukai, akmeniukai, popieliukai... Ooo!.. Mmm — il kauseliukai!..

Adulis tekinas jau bėga, lekia prie naujosios užtvankos: — Sustiplinti leikės!..

BŪSIU MELŽĖJA!

(linoleumo raižinys)

V. JURKŪNAS

— Aduli!.. Adziuk!.. Adolfėli!..

Džiaugiasi motina: šast į glėbį ir kilstelėjusi Adulį vėl paleidžia. Atsirėžia, pasiremia delnais į klubus.

Persunkus Adulis jau?! Ir malūnininkas šokte nušokoja girnapusiniais laiptais.

— Motinel?!.

Atsisukdama nutvyksta, nurausvėja... Ir vėl pasislėpia būdingam sulinkime: pasiduodama krūtine priekin.

Dabar ji pasakoja atskubėjusiam vyrui, kaip buvo persigandusi dėl Adulio...

Ir viščiukai buvo nuklydę. Ir dar... Ir dar... Aiškina ji vyrui apie kasdieniškus atsitikimus.

Pasisklaisto klostytu sijonu. Jos bliuzelė palaida...

— Viena bėda, ne bėda, — vyras paglosto žmonos ranką.

Jos žodžiai šokinėja iš vieno sakinio kitan...

Vyro galva linksta prie jos rankų.

Akys — tai į prūdą, tai į vyrą: gėdlivai mįslingos.

— Mamuk, nebijok, — glaustosi Adulis ir įtikinėja, kad niekur jis nenueis nepasiklausęs mamos.

— As tik kul negilu pablaidau... Mamuk... as... as...

Malūnininkų rankų pirštai susinėrę.

Adulis, akeles paplėsdamas, tebeįtikinėja:

— As tik tyciom tamstoms neatsiliepiau...

Dabar vyras nė pats nebesusigaudo, ką žmonai bepasakyti:

"Ir ko aš dabartys, kaip ant kokio gaisro, palikęs girnas atsikuičiojau tekins? Ar dėl vaiko kepamų tų blynų iš smilčių? Ar?..

Ji pritilusi. Vyras vis į ją tebežiūri — žmona papilnėjusi?

Savo delnuose apvarto žmonos rankas: jos tebėra baltos, švelnios. Tik žiedo nebepasukinėja.

Pariebėję, mamunel, tamstos piršteliai...

— Nusipirksiu naują... Dangaus šviesos akele...

Jos žiedas raudonuoja rubinu. Atsineštinis.

— Ta akikė — amžina ugnelė... Gaila būtų atsiskirti... Pabrinkę gal nuo širdies. Rasit atsileis...

Vyras perleidžia per lūpas jos pirštų nagelius:

— Neberužavi, mamunel, tamstos nageliai...

Mėlsvi baltais taškeliukais pražydę.

Keturių rankų pirštai susinėrę.

Pulsuoja įįdviejų širdys jų rankose: tik — tik — tik...

— Obelikės, slyvikės, vyšnikės peržydėti baigia... Užsimezgė kuo ne visi žiedai... Ir lapeliukai ant žolės sniegu jau byra... Sakyk — mamunel, ar ne tikra žiema — sodelyj mūsų?..

— Marškiniukus... Siaustuvikes padžiausčiau ant žolyno. Ne — ne sniegas... Ne žiema ten...

Atsikužda, atsišnibžda pro jos akis ir šypsnį motiniškas gėdlyvumas:

— Mažiausioji kepurikė ten — — —

— Veizėk, mama! Veizėk, papūnėli! Lūksta dūmai ant plūdo!..

— Tikrai?!...

Prūdas apsiklojęs debesiu miglos, o nuo pylimo tarsi smilkalas: neapčiuopiamas, nepaimamas rankom.

Kaip atnašavimas šventas!

Kyla migla...

Migla kyla, kyla aukštyn... aukštyn... — A v ū - ū - ū, mamuk!.. A v ū - ū - ū, papunėli!.. As jau jūsų neb - ma - taauu!.. — Šaukia Adulis pabėgėjęs toliėliau.

— Dūmai!.. Dūmai!.. Dūmai is dangaus jau ant tamstų uzklito!..

Įįdviejų rankų pirštai vis dar susinėrę.

Ir vėl širdyj šventė, mamunel. Tik - tik - tik! Ar girdi? Mūsų pačių delnuose!.. Mamunel...

— Ak, gera... Gal dėl užkritusios šitos miglos... o gal...

Ar dėl Visagalio Sutvėrėjo tos didžiosios paslapties — — —

A. STEPONAVIČIUS Mįslių knygos iliustracija

Liaudies dainelės mūsų mažiesiems

GRAŽINA GUSTAITYTĖ - KRIVICKIENĖ

Lietuvių liaudies dainos, daugiausia moterų sukurtos, išdainuoja, išpasakoja kasdieninius rūpesčius, vargus, džiaugsmus, vaizduoja tuolaikinę gyvenimo aplinką. Sunkius ūkio darbus dirbančios motinos sukūrė švelnių dainelių, supant, migdant, šokinant savo kūdikėlį, vadindamos jį gražiausiais vardais — aukso žiedu, rūtos kvietku ir panašiai. Tačiau jose atsispindi ir ūkyje darbą dirbančios motinos rūpesčiai, lūkesčiai, kad užaugusi dukrelė ar sūnelis padės tėvams. Dukrelė bus šienelio grėbėjėlė, drobių audėjėlė, sūnelis bus tėvelio pasiuntinėlis, šienelio piovėjėlis, laukelio artojėlis.

Šios dainelės savo turiniu gal ir bus svetimos miesčioniškoje aplinkoje gyvenančiai šeimai bei augančiam vaikui. Jose neminima automobiliai, televizija, "cow-boy'ai", tačiau jų nuoširdumas, paprastumas ir švelnumas turėtų rasti atgarsio ir susilaukti dėmesio ir šių dienų jaunų motinų tarpe. Jeigu mažajam pradedant lopšinėmis jos būtų niūniuojamos, dainuojamos su pirmaisiais vaikystės sapnais, tad augančiam vaikui pasidarytų nesvetima ir jo protėvių tėvynė.

Vaikų dainelės buvo užrašinėjamos greta kitų lietuvių liaudies dainų, bet deja, ligi šiol jos yra bene mažiausiai išpopuliarintos.

Šiame savo straipsnyje duosiu keletą šios rūšies dainelių, pradedant lopšinėmis ir dainelėmis tinkančiom augančiam priešmokyklinio amžiaus vaikui. Dalis jų yra paimta iš atspausdintų liaudies dainų rinkinių, kitos yra neskelbtos, iš mano motinos dainuotų dainų.

Lopšinės yra daugiausia niūniuojamos, ramios, migdančios:

Čiučia liulia, dukteryte,
Mano mylimoji,
Kiek aš kartų per dienelę
Tave panešioju.
Pakiloju, panešioju,
Duknelėm užkloju,
Čiučia liulia, dukteryte,
Mano mylimoji.

Kupiškis.

Lilia, lilia, dukterėlę,
Čiučia liulia audėjėlę.
Užaugs mano mažutėlė,
Bus šienelio grėbėjėlė.
Čiučia liulia sūnaitėlį,
Bus šienelio piovėjėlis.
Čiučia liulia rūtų kvietką,
Rūtų kvietką, aukso šiedą.

Vabalninkas.

Štai, jumoristinėje lopšinėje dainuojama:

Aa, aa, a, a,
Zuikis vaiką lingavo,
Belinguodams užsnūdo,
Nuo kelmelio nusprūdo,
Uodas nosį nukando.

Išlaužas.

Vaikui veidelį su jo rankutėmis glostant, ramiai niūniuojama, tik paskutinė eilutė sakoma greičiau ir per veidelį suplojama:

— Kur buvai, katinėli?
— Kamarėlėj.
— Ką veikei?
— Pienelį lakiau.
— Ar man palikai?
— Palikau.
— Kaip šokau per langelį,
Išliejau pienelį.
Apcik, apcik, apcik.

Liudvinavas.

Paėmus vaikučio rankutes, delnukais plojama ir dainuojama:

Gydų, gydų, gydukų,
Keps močiutė gaidukų,
Bus Onutei sparniukų,
O Jonukui kakliukų,
O mamytei skilviukų,
O tėveliui šlaunukių ir t.t.

Liudvinavas.

Gydų, gydų katukes,
Keps močiutė bandukes,

Viena neiškepus,
Kita jau sudegus,
Ūšt į pečių, ūšt į pečių.

Liudvinavas.

Paėmus vaikučio smagurį pirščiuką, "verdama košė" jo delnelyje ir dainuojama lėtai, tik paskutines 2 eilutes dainuojama greičiau ir pakutinama pažastėlė.

Viru, viru košę,
Vyrai atsilošę,
Bėk peliuke vandenio,
Voveriuke miltų,
Geležiniu tiltu.

— Nežinau takelio,
Bijausi vilkelio.
— Čia takelis, čia šulnelis,
Čia šaltinio vandenėlis.

Liudvinavas.

Taip pat malonios dainelės dainuojamos, pritaikant risčia ar zovada bėgančio arklio ritmui, šokinant vaikus ant kelių:

Joja, joja diedukas,
Krečia, krečia barzdukę.
Dvi kašutės grybų,
Trečia baravykų.
Prieš kalnelį
Dzag, dzag, dzag,
Į pakalnę — lapatai, lapatai.

Liudvinavas.

Krės, krės varškės,
— Kam, kam?
— Vaikam.
— Kokiem?
— Mažiem.

Lankeliškės.

Kūdikėliui augant, dainuojama dainelės, pritaikant prie jo gyvenimo. Ir, štai, kai mažytis ar mažytė pradeda žengti pirmuosius žingsnelius, prilaikant vaikutį, į jo žingsnelių ritmą kartojama:

Einam, einam
Tapu, tapu,
Prisirinkt į mišką lapų,
Prisirinkę miške lapų,
Namo eisim
Tapu, tapu.

Ukmergė.

Toliau dainelės pradeda vaizduoti vaiką supančią aplinką, pereina į paprastutes, bet kartu ir vaiko vaizduotę sudominančias, dainuojamas gyvulines pasakėles, suasmeninant gyvulius, paukščius, vabzdžius:

Katarina marina,
Višta pečių kurina,
Gaidys malkas kapoja,
Per aukštinį nešioja.
Lapelė gaspadinė —
Šaukštelius mazgoja.
Kiškelis nabagėlis —
Be kepurės šoka.

Biržai.

Kai vaikai po ilgos šaltos Lietuvos žiemos, išaušus pavasariui, išeina į didelį bundantį pasaulį, liaudis sukūrė ir tam metų laikui pritaikintų dainelių. Štai pora dainelių, pamėgdžiojant paukščių balsus:

Kukū, kukū, kukukuku kū!
Ateina pavasarėlis —
Žaliuoja ant laukų,
Burkuoja karvelėlis —
Burkū, burkū, burkū,
Griežia, griežia,
Griežia griežlelė —
Šilelį tarp šakų.
(Ir vėl kartojama
iš pradžių).

Lankeliškės.

Jurgiuk, Jurgiuk,
Kinkyk, kinkyk,
Paplak, paplak,
Važiuok, važiuok,
Stabdyk, stabdyk —
Tr - r - r - r.

Išlaužas.

Bene viena iš populiariausių vaikų dainelių yra du gaideliai:

Du gaideliai, du gaideliai
Baltus žirnius kūlė,
Dvi vištelės, dvi vištelės
Į malūną vežė.

Ožys malė, ožys malė,
Ožka pikliavojo,

Du gaideliai, du gaideliai baltus žirnius kūlė...
V. KOSCIUŠKA

MAŽI PIEMENĖLIAI

(lino raižinys)

BIRUTĖ DEMKUTĖ

O ši trečia ožkytėlė
Miltus išsijojo.
Musė maišė, musė maišė,
Uodas vandenį nešė.
Saulė virė, saulė virė,
Mėnesėlis kepė.

Lankeliškės.

Arba apie pelėdą ir jos vaikus, taip dainuojama:

Tupi grūšioj pelėda,
Tupi grūšioj pelėda.
Tupi grūšioj, tupi grūšioj,
Tupi grūšioj pelėda.
Suka lizdą pelėda, ir t.t.
Deda kiaušus pelėda, ir t.t.
Peri vaikus pelėda, ir t.t.
Gražūs vaikai pelėdos, ir t.t.

Išlaužas.

Štai, daug gyvulių balsų pamėgdžiojanti ilgesnė daina:

Slūžijau, tūžijau pas poną,
Man ponas davė vištelę.
Ta vištelė kiaušus deda,
Iš tų kiaušų vaikus peri —
Mažučius, gražučius, geltonus

Slūžijau, tūžijau pas poną,
Man ponas davė gaideli.
Tas gaidelis ka-ka-rieku,
Ta vištelė kiaušus deda,
Iš tų kiaušų vaikus peri —
Mažučius, gražučius, geltonus

Slūžijau, tūžijau pas poną,
Man ponas davė antelę.
Ta antelė kripų-kripų,
Tas gaidelis ka-ka-rieku,
Ta vištelė kiaušus deda,
Iš tų kiaušių vaikus peri —
Mažučius, gražučius, geltonus

Slūžijau, tūžijau pas poną,
Man ponas davė žąselę.
Ta žąselė girgu-gargu,
Ta antelė kripu kripu,
Tas gaidelis ka-ka-rieku,
Ta vištelė kiaušus deda,
Iš tų kiaušų vaikus peri —
Mažučius, gražučius, geltonus.

Slūžijau, tūžijau pas poną,
Man ponas davė indiką (kalakutą).
Tas indikas šuldu-buldu,
Ta žąselė girgu-gargu,
Ta antelė kripu-kripu,
Tas gaidelis ka-ka-rieku,

Ta vištelė kiaušus deda,
Iš tų kiaušų vaikus peri –
Mažučius, gražučius, geltonus.

Toliau dainuojama iš pradžių
pridedant naujus gyvulius:
Man ponas davė katelę.
Ta katelė miau-miau-miau,
Tas indikas šuldu-buldu ir t.t.

Man ponas davė šunelį.
Tas šunelis au-au-au, ir t.t.
Man ponas davė avelę.
Ta avelė mė-ė ė ir t.t.
Man ponas davė kiaulelę.
Ta kiaulelė kriu-kriu-kriu ir t.t.

Man ponas davė karvelę.
Ta karvelė mū-mū mū, ir t.t.

Man ponas davė žirgelį.
Tas žirgelis iha-ha-ha,
Ta karvutė mū-mū-mū,
Ta kiaulelė kriu-kriu-kriu,

Ir t.t.

Išlaužas.

Taip pat žinoma dainelė yra apie voveraitę:

Vijo vilkas voveraitę,
Vijo vilkas voveraitę,
Valia dri, valia dra,
Valia drica opa, pa.
Įsivijo į eglaitę
Ir nukando uodegaitę,
Valia dri, valia dra,
Valia drica opa, pa.
Ir nukando uodegaitę,
Pasisiuvo kepuraitę,
Valia dri, valia dra,
Valia drica opa, pa.
Pasisiuvo kepuraitę
Ir nuėjo pas mergaitę,
Valia dri, valia dra,
Valia drica opa, pa.
Su naująja kepuraite,
Nepažino jo mergaitė,
Valia dri, valia dra,
Valia drica opa, pa.

Išlaužas.

Sekanti dainelė yra daugiau kalbama negu dainuojama, joje šarka sunkiai suskaičiuoja, kiek ji turi vaikų:

– Šarkele, šarkele,
Keli tavo vaikai?
– Du namuose,
Du svečiuose,
Du kapuose,
Du duoną raiko,
Du pinigus skaito,
Du galvelę kraipo.

Lankeliškės.

O tų mažų dainelių yra labai daug: apie uodą ir musę, grybus ir t.t. Visų čia "neišdainuosi". Yra taip pat nemaža dainuojamų žaidimų, paprastų, kad ir maži vaikai gali žaisti:

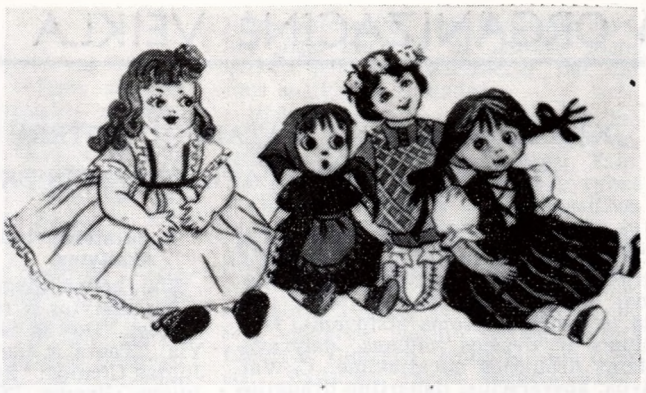

Oi tu žvirbli,
O, ko, ko,
Kur tu tupi?
– Kamine,
Su lapine
Kepure.
– Ką tau skaudą?
– Galvelę.
Žvirblelis, nabagėlis,
Visas negalėjo,
Galvelę skaudėjo.
Oi, tu žvirbli,
O, ko, ko,
Kur tu tupi?
– Kamine.
Su lapine
Kepure.
– Ką tau skauda?
– Kaklelį.
Žvirblelis, nabagėlis,
Visas negalėjo,
Kaklelį skaudėjo.
Ir t.t.

Išlaužas.

Šį žaidimą vaikai žaidžia eidami rateliu. Kai pasako, ką skauda, ratelis sustoja, vaikai susiima galvelę, kaklelį, pilvelį, akelę, žiūrint, ką skauda, ir siūbuoja į šalis gaidindami, dainuodami – Žvirblelis, nabagėlis . . .

"Žąsinėlį" arba "žiurę" vaikai žaidžia, sustoję rateliu, užpakaly laikydami rankas. Vienas eina aplinkui, nešdamas susuktą rankšluoštį ar panašų daiktą, ir dainuoja. Žąsinėlis nematant paduoda "kančiuką" kuriam nors. Ir kai pasako –, kas nenori kailin gaut" . . . tada gavęs "kančiuką" pliekia stovintį iš dešinės. Tas turi bėgti aplinkui. Buvęs žąsinėlis stoja į išbėgusio vietą. Pliektasis, ratą apibėgęs, atsistoja savo vietoje, o gavęs "kančiuką" eina aplinkui ir t.t. Žaidžiant dainuojama:

Eina žiurė aplinkui, aplinkui, aplinkui,
Neša žiurė kančiuką, kančiuką, kančiuką,
Kas nenori kailin gaut, kailin gaut, kailin gaut,
Tai tas turi iškeliaut, iškeliaut, iškeliaut!

Lankeliškės.

Prie vaikų dainų priskiriamos ir piemenų dainos. Yra daug dainų ir žaidimų pritaikintų didesniems vaikams, bet jų tematika ir melodijos yra sudėtingesnės, žaidimai taip pat. Šiame savo rašinyje apsiriboju, duodama keliolika dainelių ir pora žaidimų pritaikintų mūsų mažiesiems.

• ORGANIZACINĖ VEIKLA

KANADOS LIETUVIŲ KATALIKIŲ MOTERŲ DRAUGIJOS CENTRO VALDYBOS APLINKRAŠTIS SKYRIAMS

Aplinkraštyje, kurį š.m. sausio 14 d. C. Valdyba išsiuntinėjo visiems draugijos skyriams, yra išreikšti sveikinimai draugijos narėms, N. Metų proga, ir padėka visoms atstovėms, viešnioms ir dvasios vadams, dalyvavusiems draugijos suvažiavime. C. Valdyba, apsvarsčiusi dabartinę draugijos veiklos būklę, pasidžiaugė atliktu darbu, bet kartu labai realiai pažiūrėjo ir iškėlė kaikuriuos negalavimus. Draugija, per pirmąjį savo gyvavimo Kanadoje dešimtmetį pasiekusi veiklos viršūnę, pradeda šiek tiek apsileisti ir nebetekti ryžto bei entuziazmo. Nors šis reiškinys yra bendras visoms lietuviškoms organizacijoms, bet nereiškia, kad jis pateisinamas. C. Valdyba kreipiasi į visas nares, ragindama ieškoti būdų draugijos veiklai praplėsti, suaktyvinti, ypatingai sukoncentruojant dėmesį į visos draugijos ir pačių narių atsinaujinimą ir sustiprėjimą savo viduje. Todėl šie metai yra skelbiami DRAUGIJOS SUSTIPRINIMO METAIS.

Per suvažiavimą padaryti nutarimai ir iškeltos mintys padėtų papildyti skyrių veiklos programas kaip tik šia linkme. Štai, keli iš jų:

1. Steigti jaunų mergaičių skyrius.

Čia norėtųsi paaiškinti: šis pasiūlymas buvo priimtas suvažiavime, tačiau mūsų nuomone, ką nors naujo steigti jaunoms mergaitėms, ypatingai Montrealyje ar Toronte būtų tikrai sunku. Ne tiek steigti, kiek stengtis padėti jau įsisteigusiems mergaičių vienetams visokiausiais būdais: rengti joms intymesnio turinio paskaitas, kursus, domėtis jų funkcijomis ir parengimais, atlikti tam tikrus, mums geriau prieinamus, darbus; paruošti vaišes per jų pobūvius, padėti išplatinti joms pakvietimus ir kviesti jas į savo šventes ir pobūvius. Viską tą darykime K. Moterų Draugijos vardu. Stenkimės parodyti joms, kad ir mes pajėgiame moderniškai galvoti, sugebame prisitaikyti prie naujų srovių ir idėjų ir mūsų mintys ir širdys yra atviros patiems naujausiems dalykams, jeigu jie nėra savyje blogi.

2. Įvesti tradiciją — kasmet rinkti "Metų Mergaitę".

Sekti metų bėgyje lietuviškoje katalikiškoje visuomenėje ir spaudoje jaunų mergaičių darbus, veiklą, pasireiškimus, tautinį susipratimą ir daugiausia kurioje nors srityje pasižymėjusią, išrinkti "Metų Mergaitę", pagerbiant ją per kokią iškilmingą funkciją.

3. Daryti skyrių susirinkimus su programomis.

Šitas būdavo jau ir anksčiau praktikuojama ir yra pati geriausia priemonė paskatinti gausiai lankyti susirinkimus.

4. Organizuoti sau pačiom paskaitas su diskusijomis apie religiją, psichologiją, teisę, iš meno ir bendro lavinimosi sričių.

5. Suintensyvinti lietuviškų knygų skaitymą.

Štai, kelios knygos kurios turėtų būti perskaitytos ir rastis mūsų visų lentynose: "Dievas Sutemose" — Stasys Yla; "Tauta ir tautinė ištikimybė" — Juozas Girnius; "Žmogus be Dievo" — Juozas Girnius; "Gyvenimo Šaltiniai" — Stasys Žilys; "Mindaugo nužudymas" — Juozas Kralikauskas.

6. Padaryti ir įvykdyti šiais metais vieną mažą pasiryžimą:

Kiekviena narė suranda po vieną naują narę. Neužmirškime, kad niekas neduoda tokių gerų vaisių kaip asmeniškas kontaktas, asmeniškas priėjimas ir asmeniškas pakvietimas. Kiekvienas skyrius turėtų turėti paskyręs kelias nares svečių užėmimui; kad į susirinkimą ar kitas funkcijas atėjusios viešnios neliktų nuošaliai, bet būtų pakviestos, užimtos ir jaustųsi priimtos.

Red.

KLK MOTERŲ DR-JOS PRISIKĖLIMO PARAPIJOS SKYRIAUS 1964 M. VEIKLOS APŽVALGA

Kiekvienos organizacijos pasisekimas priklauso nuo narių darbštumo bei aktyvumo. Nežiūrint, kad pavieniai asmenys tolsta ir kratosi bet kokių pareigų organizacijoje, mūsų skyrius savo egzistavimą pilnai pateisino.

Prisikėlimo par. skyriui priklauso 125 narės. Galima pasidžiaugti, kad didesnė dalis narių yra aktyvios ir pilnai atlieka savo pareigas.

1964 m. valdybą sudarė: pirm. A. Kuolienė, vice-pirm. A. Šapokienė, sekret. V. Valaitienė, kasininkė L. Murauskienė, soc. reikalų vadovės: G. Kaknevičienė ir E. Vaštokienė, parengimų vadovės: G. Šutienė ir L. Rickevičienė. Iš praktikos patirta, kad toks pasiskirstymas įgalina daugiau ir lengviau dirbti.

Metų bėgyje valdyba turėjo 14 posėdžių. Posėdžiai buvo darbingi. Juose, visuomet, dalyvavo skyriaus dv. vadas tėvas Placidas, OFM, kuris savo patarimais daug prisideda prie sekmingesnio darbo.

Susirinkimai, išskyrus vasaros atostogas, šaukiami kas mėnesį. Viso jų buvo 9. Kad susirinkimai būtų įdomūs, kad iš jų būtų galima išsinešti ką nors naudingo, be skyriaus einamųjų reikalų sprendimo, buvo kviečiami įvairių sričių žinovai - paskaitininkai. Kaip tai: dail. T. Valius savo paskaitoje "Lietuviai menininkai laisvajame pasaulyje" davė progos arčiau pažinti savuosius menininkus bei jų kūrybą.

Pedagogė E. Krikščiūnienė paskaitoje "Šių dienų jaunuolio-gimnazisto auklėjimas ir švietimas" iškėlė naujų ir konkrečių minčių. Adv. G. Balčiūno paskaitoje "Moteris ir teisė" turėjome progos sužinoti daugiau apie moters teises Kanadoje.

Mons. V. Balčiūnas savo žodyje "Moters reikšmė šeimoje" iškėlė labai gražių minčių apie motiną ir jos paskirtį šeimoje. Tėv. Kornelijus Bučmys, OFM, viename susirinkime davė dramos "The Deputy" apžvalgą ir skyriaus šventėje gruodžio 13 d. kalbėjo tema "Marija Dievo malonių tarpininkė".

Inž. V. Petrulis parodė filmą iš Trinidado festivalio. Papasakojo apie šios salos žmonių gyvenimą bei papročius. P-lė V. Judzentavičiūtė labai gražiai ir įdomiai peržvelgė dr. Schnidler knygą: "Kaip gyventi 365 dienas per metus.

Taigi, skyrius buvo gana aktyvus kultūrinėje srityje. Susirinkimai narių lankomi gausiai. Neapleisti skyriaus dvasiniai reikalai. Kiekvieno susirinkimo proga laikomos šv. Mišios narių intencija, narės gausiai eina Sakramentų. Suruoštos moterims uždaros rekolekcijos. Dalyvavo 27 ponios. Pravedė mons. V. Balčiūnas.

Metų bėgyje skyrius neteko labai mielos ir darbščios narės B. Dambrauskienės. Už jos sielą, o taip pat už kitų narių mirusiųjų artimųjų sielas buvo užprašytos Mišios skyriaus vardu.

Nebuvo pamiršti socialiniai reikalai. Darbščiosios social. reikl. vadovės, pasikvietusios į pagalbą daugiau narių, stengėsi aplankyti visus kolonijos ligonis bei senelius, ypatingai šv. Velykų ir Kalėdų progomis. Metų bėgyje aplankyta 59 ligoniai su dovanėlėmis. Išleista $130.00. Sušelpta kelios šeimos maistu ir drabužiais. Įteiktos simbolinės dovanėlės dviems narėms, sulaukusioms naujagimių. Suruošti siuvimo kursai, kurie tęsis iki balandžio mėn. Lanko 26 ponios. Dėsto 3 mokytojos: M. Tamulaitienė, S. Dervinienė ir Statulevičienė. Kursams sėkmingai vadovavo G. Šutienė ir A. Šapokienė.

Skyriaus ruošti parengimai: rudens ir užgavėnių baliai, taip pat madų paroda praėjo puikiai. Gautas pelnas sunaudotas ligonių lankymui ir šalpai. Įvairioms aukoms išleista $270. Parapijos namų statybai paskirta stambesnė auka.

Bene didžiausias metų darbas buvo vėliavos įsigijimas. Ilgokai užsitęsęs, šis reikalas buvo galutinai užbaigtas. Vėliavai projektą paruošė N. Kulpavičienė, o skyr. narė S. Miniotienė labai gražiai išsiuvinėjo ir viską sutvarkė. Nors daug rūpesčio įdėta, bet vėliava yra skyriaus pasididžiavimas. Kiekvienas, ją matęs, gėrėjosi, grožėjosi. Vėliava buvo iškilmingai dvasios vado tėvo Placido pašventinta 1964 m. lapkričio 29 d. Krikštatėviais buvo: dr. A. Užupienė, Z. Daugvainienė, dr. S. Čepas ir V. Sonda. Šventinimo proga iš krikštatėvių gauta $100-dovana.

"Tiesa ir Meilė" telydi mus ir atsispindi visuose mūsų darbuose.

A. Kuolienė

Lietuvių Moterų Klubas Washingtone

Pr. m. lapkričio mėn. Washingtono Lietuvių Moterų Klubas suruošė tradicinį rudens balių jaukiose Washington Hotel patalpose. Pasilinksminime dalyvavo ir svečiai, atvykusieji iš tolimesnių vietovių. Gautas iš baliaus pelnas paskirtas lietuvių labdaros ir kultūros reikalams paremti.

Washingtono Moterų Klubo valdybą sudaro: B. Tautvilienė, E. Kačinskienė, L. Jurkienė, I. Kamantauskienė, G. Grinienė, E. Liatukienė ir K. Žalkauskienė.

LIETUVOS DUKTERŲ DRAUGIJA

Šiemet minime dvidešimt penktus metus nuo to laiko, kai raudonasis slibinas uždėjo savo leteną ant mūsų gimtojo krašto.

Sunkus ir erškečiais nuklotas tremties tiltas nuvedė didelę mūsų tautos dalį į laisvąjį pasaulį, kur pradėjome gyvenimą iš naujo.

Po penkiolikos metų sunkių pastangų, turime savo tarpe daug gabių profesionalų bei turtingų biznierių, tarnautojų tarpe lietuviai užima atsakingas vietas.

"Drąsa yra dorybė, kuri duoda galimybės pasireikšti kitoms d o r y b ė m s" — pasakė Sir Winston Churchill. Bet, deja, ne visiems padėjo drąsa, darbštumas ir ryžtingumas. Du negailestingi veiksniai — liga ir senatvė skaudžiai palietė daugelį lietuvių.

Visuomet pirmiau pastebimas paviršius, gelmė daugelio nė nesuvokiama. Taip ir mūsų dabartiniame gyvenime matome laiminguosius, kuriems gabumai bei sveikata padėjo prasiveržti ir kilti. Garbė jiems, jie gražiai reprezentuoja mūsų tautą. Kas vyksta tų laimingųjų šešėlyje, kas vyksta gelmėje už uždarų lietuvio durų?

Gyvenant pabėgėlių stovyklose, mus rūpestingai globojo Balfas. Atrodė, kad, išemigravus ir apsigyvenus normaliose sąlygose, šiame krašte mums jokia globa nebus reikalinga. Tačiau praktika parodė priešingai.

Prieš keletą metų Čikagoje buvo pastebėta drama, vykstanti mūsų tautiečių užkulisiuose. Nevisada augalas, persodintas į kitą vietą prigyja. Lygiai taip pat ne kiekvienas žmogus gali aklimatizuotis svetimame krašte. Kai kurie lietuviai palūžo dvasiniai ir net atsidūrė psichinėse ligoninėse.

Skaitlingos mažamečių vaikų šeimos tėvas, atleistas iš darbo, neturėjo lėšų apsimokėti nuomai bei nusipirkti maistui. Jaunas vyras, karo laikų invalidas, nepajėgus save prižiūrėti bei neturintis galimybių gydytis, buvo atrastas apgailėtinam stovyje.

Senutė iš gaunamos kuklios senatvės pensijos, dėl stokos lėšų buvo pasmerkta badauti, kuriai vos užtekdavo pinigų apsimokėti nuomai.

Dar daugiau tokių ar panašių pavyzdžių galima būtų čia suminėti, kur vargo šmėkla aplankė lietuvio namus. Atsivertė antroji medalio pusė — ligos ir neturtas. Tų nelaimingųjų tylų skundą išgirdo jautrios moterų širdys. Ateina kaikada laikas, kad turime pasiimti ant savo pečių naštą ir atlikti tam tikras pareigas artimui.

Buvo augščiausias momentas užžiebti žibintą ir nešti nelaimingiesiems meilės šilumą ir džiaugsmo šviesą. Tą žibintą užžiebė įsisteigusi Lietuvos Dukterų Draugija. Daug geros valios moterų įsijungė į draugijos eiles, užsikraudamos sau nelengvas pareigas lankyti ligonius bei senelius ir įvairiais būdais sukelti lėšas tam kilniam šalpos darbui vykdyti. Iš pradžių mūsų visuomenė sutiko Lietuvos Dukterų Draugiją su lengva ironija ir nepasitikėjimu. Esant tokiam skaitlingam lietuvių organizacijų skaičiui, kam čia dar vienos reikia? Tačiau jos veikla greitai parodė, kad ji buvo labiau reikalinga, kaip kad buvo tikėtasi. Įžengus giliau į užkulisius, rasta daugiau vargstančių tautiečių, kaip kad buvo manoma.

Kiekvienais metais Lietuvos Dukterų Draugija išleidžia apie du tūkstančius dolerių vietinei šalpai. Šelpiami ligoniai, seneliai ar dėl kitų sunkių aplinkybių į vargą patekę lietuviai. Šalia finansinės paramos atliekami taip pat kiti labdaringi darbai. Narės organizuoja ligonių lankymą ir jų priežiūrą namuose arba pavaduoja artimuosius, budinčius prie sunkių ligonių ligoninėse. Taip pat duodami rūbai ir maistas.

Kasmet prieš Kalėdas Lietuvos Dukterų Draugijos narės aplanko valstybinę senelių prieglaudą, kurioje randasi apie aštuonios dešimtys lietuvių senelių. Jiem nuvežami skanėstai ir dovanėlės. Susitarus su prieglaudos vadovybe, jiems suruošiamos bendros vaišės, paįvairintos jiems pritaikyta programa.

Tokia sudėtinga veikla pareikalauja skaitlingų jėgų, laiko ir daug gero noro. Charakteringas draugijos bruožas yra darnus susiklausymas ir greitai organizuojama pagalba.

Nerealu yra gyventi praeities šešėliais ar kurti ateičiai utopijas. Garbinga lietuvių tautos praeitis duoda mums moralinę paramą šiandieniniame gyvenime. Tačiau svarbiausia yra mums suprasti savo šios dienos paskirtį. Mūsų paskirtis yra išlaikyti savo tautos veidą. Šalia tautinio jaunimo auklėjimo, turime vieningai laikytis ir vienas kitą remti.

Nei viena tauta žmonijos istorijoje nebuvo tiek kankinama, niekinama ir žudoma, kiek žydų tauta. Ilgus šimtmečius išblaškyti po visą pasaulį, daugumos traktuojami kaip žemesnis elementas — žydai nepalūžo. Kas jiems suteikė tą nepalaužiamą gyvybės jėgą, kuri ne tik nedavė jiems išnykti per tiek generacijų, bet dar juos sustiprino ir ugdė?

Visi prisimename iš mokyklos laikų tėvo pamokymą vaikams apie surištą šluotą ir pavienį šluotražį. Taip, vienybė yra tas nepaprastas gyvybės šaltinis, kuris teikia žmogui pasitikėjimą gyvenimu ir leidžia ramiai ir su viltimi žiūrėti į ateitį. Vienybės mes turime pasimokyti iš nepalaužiamos žydų tautos. Tik vienybė neleis mūsų tautai išnykti iš žmonijos tarpo. Šito vienybės jausmo vedama veikia Lietuvos Dukterų Draugija. Jos obalsis: "Pagalbos ranka vargstančiam".

Kiekvienas mūsų tautietis yra brangus deimančiukas. Tai plyta palaikanti mūsų tautos tvirtovę. Neleiskime nei vienam vargti bei pražūti. Vykdykime stiprią tarpusavio pagalbą. Remkime kiekvieno lietuvio egzistenciją, ir mūsų tauta niekad nepaliaus egzistavusi, o tas užburtas žodis laisvė ir nepriklausomybė virs realia tikrove.

O. Daukšienė

Plačiai aprašyta lietuvaitė gydytoja. (E) 1964 m. lapkričio 29 d. Vašingtono dienraščio "The Sunday Star" iliustruoto priedo viršelis ir keturių puslapių aprašymas su gausiom nuotraukom buvo paskirtas lietuvaitei-chirurgei dr. J. Vilinskaitei. Aprašymas pavadintas "The World of Juliet Vilinskas (J. Vilinskaitės pasaulis). Paskelbta, kad 25 m. amžiaus dr. Vilinskaitė gimusi Lietuvoje. Būdama 3 metų ji su tėvais, bėgant nuo bolševikų, atsidūrusi Vokietijoje, o 1949 m. atvykusi į JAV. Jos šeima gyvenanti Windsor'e, prie Hartfordc, Conn. Ji yra viena iš trijų moterų daktarių, kurios G. Washington Universiteto ligoninėje dirba su 18 vyrų daktarų.

Tai pirmas kartas, kai lietuvaitė gydytoja taip plačiai bei teigiamai aprašyta Vašingtono ir gal visoje JAV spaudoje.

KAUNO VAIZDAS NUO VYTAUTO KALNO

APIE LAIKĄ

Gyvename amžiuje, kada niekas neturi laiko. Nėra laiko ramiai pasėdėti, pažaisti su vaikais, paklausyti jų pasakojimų. Nėra laiko rašyti laiškų. Pagaliau nėra nė reikalo — daug greičiau ir lengviau paskambinti telefonu. Nėra laiko labdarybei. Negali sustabdyt amžino skubėjimo rato, negali sustot pasidžiaugt mus supančia aplinka.

Dirbančios už namų ribų moterys tikrai neša dvigubą naštą, nes ir namuose juk reikia apsiruošti. Ir kažin ar kai kuriais atvejais tas jų darbas pateisinamas. Šeima apsieitų be jos parnešamos algos, o vaikai būtų daug laimingesni. turėdami savo mamą visados namie.

Vaikai ypatingai prisiriša prie senelių, nes seneliai neskuba, jie turi laiko ir kantrybės mažiesiems.

Dažnai vaikas, pamatęs besiilsinčią motiną, klausia: "Kas tau, mamyte, ar sergi?" Jis nepratęs motinos matyti sėdinčios. Ji visada ką nors dirba, ji visada skuba ir niekad neturi laiko atsakyt į šimtus klausimų, varginančių jo mažą galvutę.

Kaikurios motinos nesidžiaugia kūdikiais, nes jie tiek daug laiko atima ir tiek daug rūpesčio suteikia. Jos atsidūsta, kai vaikai užauga ir išeina į mokyklą. Bet dažnai, išleidusios į mokyklą, pajunta tuštumą ir gailisi jais anksčiau nesidžiaugusios. Dažnai pašaliniai gyvenimo tikslai nustelbia pagrindinius ir tikras džiaugsmas, tikrai prasmingi įvykiai praeina nepastebimi, arba prisimenami, kada yra jau pervėlu.

Kaip vaikai, taip ir seneliai ne tiek reikalingi materialinės paramos, kiek mūsų laiko, meilės ir dėmesio. Žinoma, daug lengviau nusiųsti voke čekį, negu aplankyti juos ir išklausyti, gal kartais ir nuobodoko, pasakojimo.

Mes turime mažai laiko darbams, iš kurių neturime apčiuopiamo pelno.

Nėra laiko pažaisti su vaikais, paskaityti jiems, nėra laiko pamokyti juos lengvų darbelių. Nėra laiko klausytis senelių pasakojimų. —

Tačiau vieną dieną mes būsime seni ir tada turėsime daug laisvo laiko, tik nežinosim ką su juo veikti . . .

Ko tėvai ir vaikai vieni iš kitų pageidauja?

Iš savo tėvų aš tikiuosi:

1. Sveiko fizinio ir protinio paveldėjimo.
2. Supratimo. Noriu, kad tėvai suprastų mano jausmus, mano darbą ir mano nusistatymus. Man skaudu, kai jiems mano visi sumanymai atrodo neverti dėmesio.
3. Priklausomumo, jausmo, kad tėvai mane myli, supranta ir pagelbsti man mano problemose.
4. Progos pasiekti augštesnio išsilavinimo. Suteikti sąlygas mano išsimokslinimui, bet drauge tėvai neturėtų reikalauti, kad būčiau genijum.
5. Sumanaus patarimo ir vadovimo. Noriu, kad tėvai man patartų, bet nediktuotų.
6. Religinio ir moralinio auklėjimo.
7. Gero pavyzdžio ir išlaikymo gero šeimos vardo.
8. Jaukios namų atmosferos. Noriu jaustis jaukiai savo namų židiny, kur aš ir mano draugai būtų mielai laukiami.
9. Moderniškos pasaulėžiūros. Tėvai turėtų sekti spaudą ir žinoti kas šiuo metu pasauly vyksta, o ne vien tik gyventi praeities prisiminimais.
10. Teisingo paaiškinimo seksualinėm problemom. Pageidauju, kad mano klausiami, tėvai nenukreiptų kalbos ir neatidėliotų paaiškinimų, nes aš imsiu teirautis savo draugų, o jie, ir patys gerai nežinodami, klaidingai mane informuos.

Iš savo vaikų pageidauju:

1. Pagarbos ir meilės.
2. Klusnumo. Reikalauju iš jų tiek, kiek jie pajėgūs atlikti.
3. Lojalumo.
4. Išnaudoti duodamas galimybes mokslui, socialiniams ir kultūriniams įsipareigojimams.
5. Įvertinimo.
6. Pagarbos šeimos vardui.
7. Savarankiškumo.
8. Įsijungimo į namų ruošos darbus.
9. Laiko. Norėčiau, kad vaikas skirtų tam tikrą dalį laiko šeimai.
10. Finansinės pagalbos, jei kada būtų reikalinga.

E. V. Č.

MONTESSORINIS VAIKŲ DARŽELIS ČIKAGOJE

Jau keletas metų, kaip Čikagoje veikia Amerikos Lietuvių Montessori Draugija, kuri, laikui bėgant, plečiasi ir stiprėja. Šios draugijos tikslai yra surišti su vaiko auklėjimu ir brendimu, ir todėl yra dedama daug pastangų supažindinti lietuvių visuomenę, o ypatingai motinas su dr. Marijos Montessori auklėjimo metodu ir filosofija. Kadangi dr. M. Montessori auklėjimas yra labiausiai pritaikomas darželyje, į kurį yra priimami vaikai maždaug nuo 2½ iki 5 metų, draugija ilgą laiką svajojo įsigyti patalpas, tinkamas darželiui, kurį galėtų lankyti lietuvių vaikai. Šis tikslas išsipildė 1963 metų vasarą, kai dr. Leonas Kriaučeliūnas užpirko tinkamus vaikų darželiui namus. Taip, dėka dr. Kriaučeliūnui, draugijos valdybai, narėms ir kitiems, kurie prisidėjo darbu ir rūpesčiu, 1963 metų rudenį pradėjo veikti lietuviškas Montessori darželis, labai sumaniai vadovaujant Stasei Vaišvilienei — vaikų namelių vedėjai. Šiuo metu darželyje jau dirba ir antra mokytoja Janina Juknevičienė, kuri netolimoje ateityje numato įsigyti Montessori mokytojos leidimą. Reikia pasidžiaugti, kad vaikų nameliai buvo šiltai sutikti visuomenės, ir kad tėvai, suprasdami ir įvertindami darželio įtaką vaikui, parodė didelį susidomėjimą. Rezultate 1964 m. rudenį darželis buvo užpildytas lietuvių vaikais. Čia taip pat yra pabrėžtina, kad nemažai amerikonų tėvų yra susidomėję lietuvių Montessori darželiu, ir kad pasitaiko gauti laiškų, kuriuose jie rašo, kad noriai leistų savo vaikus į lietuvišką Montessori darželį ir neturėtų nieko prieš, kad jų vaikai išmoktų lietuviškai.

A. L. M. Dr-ja, pirmininkaujant Irenai Kriaučeliūnienei, neapsiribojo vien tik vaikų namelių rūpesčiais, bet ir toliau aktyviai puoselėja draugijos tikslus, rengdama paskaitas, susirinkimus ir įvairius parengimus.

R.K.

Montessori klasėje nėra atsilikusių vaikų: kiekvienas žengia pirmyn savo paties tempu. Trejų metų skirtumas vaikų amžiuje duoda progos jaunesniesiems mokytis iš vyresniųjų, o šiems — progos padėti jaunesniems, tai geriausia socialinio bendravimo vieta. Vaikų Namų auklėtiniai dirba įvairius darbus: lavina ranką piešdami, vedžioja garsų ženklus, rašo, skaito.

Nuotr. Vl. Juknevičiaus

KADA VAIKAS LAIMINGAS

Šiais laikais mūsų vaikai turi visko daug daugiau, negu mes turėjome, būdami jauni. Daugumas mūsų net nesvajodavome apie tokius žaislus, kaip elektriniai traukiniai, kalbančios lėlės ir pan. Mes dabar stengiamės duoti vaikams tai, ko patys niekad neturėjome, ir matome, kaip jiems viskas greit nusibosta. Mums net nauji batukai suteikdavo daugiau džiaugsmo, negu puikiausi ir brangiausi žaislai mūsų vaikams. Nepamirškime, kad darome didelę klaidą, perdaug duodami vaikams dažnai nereikalingų daiktų ir žaislų, kuriuos jie mažai bevertina ir po dienos kitos pažaidę palieka numestus ant grindų, nesiteikdami net padėti tvarkingai į vietą. Gyvenimas tokiu būdu lepinamiems vaikams pasidaro lengvas, jie tampa tingūs ir visko reikalauja.

Dažnai mes kartojame vaikams šiuos iki kartumo jiems įgrisusius žodžius: "kai aš buvau tamo amžiaus". Vaikui tie žodžiai sunkiai įsivaizduojami, dažnai jie negali nė suprasti, kad jo tėvai galėjo būti kada nors jauni ir gyventi tais pačiais jausmais. Mūsų pasakojimai apie praeitį jiems atrodo, kaip istorija, kurios jie mokosi mokykloje, kurios jie pasiklauso, bet tas viskas taip toli nuo dabarties. Pasakokime vaikams pasakas, gražius prisiminimus, savo vaikystės išgyvenimus, skiepindami juose tėvynės ir kalbos meilę, tik venkime tuose pasakojimuose perdėtai save iškelti ar vaikui parodyti, kad jis dar jaunas ir mažai ką supranta, kad jam nėra ko lygintis su tėvais. Tuo tik vaiką nuo savęs atstumsime ir, reikalui esant, nebeprisišauksime.

Mums patiems netolimos praeities mados, kaip "new look", dabar jau atrodo juokingos, ir kai vaikai pasižiūri į mūsų to meto nuotraukas, tik nusišypso ir tikriausiai pagalvoja, kokie atsilikėliai tie tėvai buvo....

Kai vaikai pamatys, kad tėvai negyvena vien praeitimi, bet supranta šio laiko dvasią ir jaunimą, jie nebus mums taip svetimi ir su mumis visuose reikaluose pasitars.

Jaunos kartos auklėjimas yra problema. Aišku, gyvenimas, laiko dvasia veikia juos. Jie niekad nebus tokie, kokie mes buvome, nes jie auga kitokiose sąlygose, kitame amžiuje. Jaunystė visada yra atsigręžusi veidu į ateitį.

Žmogaus prigimtis nesikeičia, ir tie patys principai galioja visiems žmonėms ir visiems laikams. Žmogų tikruoju žmogum padaro ne tai, kokiose sąlygose jis auga ir gyvena, ne tai, kiek jis yra išmokslintas, bet tai, kiek jis yra išauklėtas, kiek jis daugiau gyvena siela, ne kūnu.

Mūsų laikų žmogus, deja, yra atsikreipęs į žemę. Į dangų jis težvelgia tik sekmadienį, o dažnai iš viso į jį nežvelgia. Pasėkos: visko daugiau turim, kas tenkina kūną, bet esame mažiau laimingi, nes siela nyksta, kūno dominuojama.

Todėl yra svarbu auklėti vaikus, kad jie pamiltų idealus ir įstengtų pakilti virš materialinio pasaulio. Tik tada jie pasieks tikro pasitenkinimo. O kai mūsų vaikai bus patenkinti, būsime ir mes, tėvai, laimingi, matydami juos laimingus.

E. Čižikienė

GIESMININKĖS — Nuotr. N. Kulpavičienės

JAUNIME, DAINUOJAME!

JUOZAS ŽILEVIČIUS

D a i n a — nuo amžių sruvenąs šaltinis, neleidžiąs lietuvybės augmenijai išdžiūti.

D a i n a — ištikimiausia ir neatskiriama kaimiečio lietuvio draugė.

D a i n a —sunkiausių darbų lengvintoja.

D a i n a — šienpjūvėlių džiaugsmo reiškėja, pradalgės himnas, į tolius laukais aidantis.

D a i n a — mergelių ir bernelių širdies kalba.

D a i n a — meilės dievaitė.

D a i n a — linksmybių ir džiaugsmo aruodas.

D a i n a — mūsų tautos sielos lietuviškieji aidai.

D a i n a — mūsų praeities veidrodis.

D a i n a — Dievo duotas sugebėjimas reikštis žmogui žodžių melodija ir judesiu ...

Nenuostabu, lietuvis dainuoja visada ir įvairiose aplinkybėse, jei jo gryną, kaimietiškoji mūza dar nėra svetimybių pažeista. Mūsų liaudies daina yra taip sena, kaip sena pati tauta. Ji visos tautos bendrai sukurta: vienas pradėjo, kitas pridėjo, dar kitas paįvairindamas praplėtė, ir todėl daina bendruomeninis kūrinys, nežinąs autoriaus. Ilgus amžius lietuvio sielos gelmėse brandinta, prinokusi, kitų nugirsta, perduodama iš lūpų į lūpas, daina su meile visų klausoma, sėjusi džiaugsmą, visų dainuojama.

Dainų aruode randame istorinių, kariškų, daug vedybinių ir darbo dainų; bendrai, dainoje visa lietuvio buitis, lyg veidrodyje atsispindi. Suprantama, per ilgus amžius iš praeities daina yra gerokai nubyrėjusi tekste, melodijoje ir ritme, bet muzikologai ir folklorininkai vis ką nors naujo jose suranda. Prof. A. Schleicheris savo studijoje rašo: "Jei lietuvių kalba, kuri yra išlaikiusi savyje giliausios senovės žymes ir savo lytimis būdama senesnė už sanskritą, graikų ir lotynų kalbas, savo lyčių tobulumu gali lenktyniauti su graikų, romėnų ir indų kūriniais, gali būti laikoma augštos kultūros ženklu, tai lietuvių tautos dainos savo nepaprastai gražiomis melodijomis ne mažesnės kultūros reiškėjos". Taip kalba vokietis, o lietuvis kompozitorius T. Brazys savo studijoje sako ir faktais įrodo, jog mūsų liaudies melodijos yra pagrįstos senosiomis graikų gamomis (modus): dorine, frigine, eoline ir kt. Tą yra pastebėję ir kitų tautų muzikologai. Iš to galima suprasti, kaip sena yra mūsų daina. Suprantama savoji o ne "papuošta" svetimybių užnaša. Tų dainų jau yra iki šiol surinkta daug tūkstančių, o su varijantais net šimtus tūkstančių siekia. Vienos jų spausdintos, kitos tebesančios rankraščiuose ar elektrofoninėse juostelėse saugomos. Dabar jos tiriamos, kad būtų galima išskirti senąsias, grynąsias nuo sužalotųjų.

Prieš pirmąjį pasaulinį karą Kauno gubernatorius rusas, pastebėjęs Stasio Šimkaus rengiamų vakarų patrijotinį pobūdį, buvo uždraudęs dainuoti "Lietuviais esame mes gimę", nes ji esanti pavojingesnė už Marseljetę... O kokį įspūdį dar 1899 m. lapkričio 13 d. Petrapily klausytojams buvo palikęs Česlovo Sasnausko vadovaujamas choras, pirmą kartą išpildęs dr. Vinco Kudirkos "Lietuva, tėvynė mūsų" ir Maironio "Kur bėga Šešupė"!

Mūsų liaudies daina, mūsų amžiais pamėgta ir numylėta, tautinį susipratimą ugdant ir kovose dėl nepriklausomybės, atsilygino šimteriopai. Mūsų broliai latviai yra nuomonės, jei ne daina, jie nebūtų pasiekę ir nepriklausomybės.

Lietuviškas jaunime, puoselėk entuziastingai lietuviškos dainos meną. Tauta yra gyva, kol savo dainas dainuoja — tik numirėliai nutyla.

• MOTERIS IR RELIGIJA

NAUJA PAŽIŪRA Į MOTERĮ

E. KRIKŠČIŪNIENĖ

The "Commonweal" įdėjo Rosmary Lauer straipsnį "'Women and the Church", kuriame ji svarsto moters padėtį senaisiais ir moderniais laikais, optimistiškai vertindama faktą, jog moterys buvo pakviestos į Vatikano Suvažiavimą stebėtojų tarpan. Kokie bus galutiniai II Vatikano Suvažiavimo pareiškimai, liečią moteris, paaiškės tik po 4-tos sesijos, bet reikia pasakyti, kad Bažnyčios tėvai parodė gero noro daryti pakeitimų, — rašo autorė. 1963 m. spalio mėn. 22 dieną Kardinolas Suenens, kreipdamasis į Suvažiavimą, pareiškė pageidavimą pakviesti tam tikrą moterų skaičių dalyvauti sesijose drauge su kviestais pasauliečiais. Kada Popiežiui Pauliui buvo patiektas pasauliečių sąrašas patvirtinimui, jis taip pat pareiškė pageidavimą įtraukti į jį, eilę ne tik vienuolių, bet ir pasauliečių moterų. Pasigirdo ir prieštaraujančių balsų, kad Bažnyčios schema iki šiol ignoravo moteris, nors jos sudarė pusę Bažnyčios narių, ir jų darbas yra nepamainomas Bažnyčios Apaštalavime.

Žurnalas "America" teigia, kad viena įgaliota žurnalistė, pakviesta dalyvauti Suvažiavimo mišiose, buvo fiziškai policijos sutrukdyta prisiartinti prie Dievo Stalo drauge su kitais dalyviais. Priežastis — žurnalistė buvo moteris.

Tegu tai būtų buvęs grynas nesusipratimas, tačiau šitokis policijos elgesys tegali būti suprastas istorijos šviesoj. Nežiūrint visų moters laimėjimų, dar ir šiandien dažnu atveju ji traktuojama skirtingai, nes amžių bėgyje ji nebuvo lygi vyrui, ji buvo laikoma žemesne būtybe.

Žydai Kristaus laikais, o kai kurie ortodoksai netgi ir šiandien meldžiasi: "Aš dėkoju Tau, Viešpatie, kad nesutvėrei manęs moterim". Apaštalai, radę Jėzų kalbantį prie šulinio su Samariete, stebėjosi ne vien tuo, kad ji buvo kitatautė; jiems atrodė neįtikėtina, kad Kristus rado reikalo kalbėti su moterimi — padaru, kuris buvo nuodėmės pradžia, ir per kurį visi turi mirti. Moteris nusidėjėlė buvo atvesta Kristaus teismui, bet niekur negirdėjome, kad kas būtų teisęs vyrus dėl panašių nusikaltimų. Moters pareiga buvo būti ištikima, tuo tarpu ji neturėjo jokios teisės reikalauti ištikimybės iš vyro. Dar ir šiais laikais Italijoj teismas smarkiau baudžia moterį tokiu atveju, negu vyrą.

13-me amžiuje šv. Bonaventūras savo taisyklėse vienuoliams rašo: "Saugokis moterų draugijos, kaip saugotumeis gyvatės, ir niekad nekalbėk su ja, nebent būtinas reikalas tave verstų. Nežiūrėk į jokios moters veidą, ir jei ji kada tave kalbintų, nusikratyk ja kaip galima greičiau".

Pagal viduramžių tradiciją, moteris buco fiziniai ir protiniai neišbaigtas padaras. Pereitais metais Zūricho advokatė Dr. Gertrude Heinzelman pasiuntė Centriniam Paruošiamajam Komitetui savo "Frau und Konzil", prašydama Suvažiavimą persvarstyti moters padėties klausimą, grįsdama savo argumentus Tomistinės - Aristotelinės pažiūros į moterį kritika.

Daug reikšmės tokios pažiūros į moterį susidarymui turėjo tradicija, kad "taip visuomet buvo".

Priežasties, kad "taip niekad nebuvo" neužtenka, kad moterys negalėtų būti šventinamos į kunigus. Ir kodėl gi moteris negalėtų būti kunigu? Jos tikrai galėtų daug pasidarbuoti Bažnyčiai per kunigystę. Popiežius Jonas savo "Pacem in Terris" padėjo kertinį akmenį moters padėties visuomenėj persvarstymui: "Kiekvienam yra aišku, kad moterys šiandien dalyvauja visuomeniniame gyvenime. Tas vyksta greičiau krikščioniškos civilizacijos kraštuose ir lėčiau, bet gan plačiai tautose, kurios paveldėjo kitas tradicijas ir kultūras. Nuo tada, kai moteris vis daugiau supranta savo žmogišką didingumą, ji netoliaruos būti traktuojama, kaip grynai fizinė priemonė, bet reikalaus teisių, atitinkančių žmogiškam asmeniui namų ir viešame gyvenime".

Popiežiui paskelbus, kad moterys dalyvaus II-me Suvažiavime, visiems pasidarė aišku ne tai, kad moterys bus šventinamos kunigais, bent ne artimiausioje ateityje, bet tai, kad moterys — vienuolės, pasaulietės, Trečiojo ordino narės — kviečiamos, tikslu sumoderninti Bažnyčios tvarką. Taip pat yra aišku, kad moterys jau seniai turėjo didelės įtakos įvairių kraštų istorijos raidoj, duodamos daug sektinų pavyzdžių savo nemažu šventųjų skaičiumi.

Šv. Tėvas Paulius VI sveikinamas minios Bombėjuje, Indijoje

PALAIMINTOJI ELZBIETA SETON

Kovo 17 d. sueina du metai nuo to, kai Bažnyčia suteikė palaimintosios garbę pirmajai amerikietei Elizabeth Ann Bayley Seton.

Gabi, laimingai ištekėjusi Mrs. William Seton gavo iš Dievo viską, kogalėtų trokšti jauna amerikietė 19 amžiaus pradžioj. Ir tai nebuvo vien tik paviršutiniai papuošalai. Kaip gilus buvo jos vidinis gyvenimas pasireiškė, kai ji staiga tapo našle. Su nepaprastu karžygiškumu ji pakėlė savo jauno vyro mirtį kelionės Italijon metu. E. Seton buvo išaugusi protestanto tėvo dr. Richard Bayley dvasioje. Jis mirė teikdamas profesinę pagalbą Airių imigrantus ištikusioj epidemijoj New Yorko uoste.

Pelenų trečiadienį 1805 m. vasario 27 d. Mrs. E. Seton paprašė būti priimama į tada visų niekinamą vargšų imigrantų Bažnyčią. Suklupusi prieš meksikiečio Juano Vallejo Nukryžiuotojo paveikslą, ji meldė Dievą ramybės. Prieš jos akis žmonės skubėjo viens per kitą prie altoriaus, lenkdami galvas ženklan: "Dulkė esi ir į dulkę pavirsi..." Ką tas reiškė, Mrs. Seton sužinojo tik vėliau. Šiandien visų tautų ir rasių žmonės ieško ramybės ir savo gyvenimo kelio prie to altoriaus, kur meldėsi Mrs. Seton.

Mrs. Seton palaikai ilsisi Emmitsburg, Maryland vienuolyne, bet visa tauta lenkia galvas tai didžiajai sielai, kuri įsteigė pirmą katalikišką mokyklą JAV, vadovavo pirmiems katalikiškiems našlaičių namams, suorganizavo pirmą katalikišką ligoninę ir įsteigė pirmą pastogę raupsuotiems JAV. Sulietuvino **E. K.**

MOTERIS IR TIKĖJIMAS

Religinių ir pedagoginių knygų autorius kun. Stasys Yla savo paskutiniame veikale "Dievas Sutemose", išleistame Toronte "Tėviškės Žiburių" 1964 m. pabaigoje, nagrinėja psichologine ir dorovine prasme moters vidinius lūžius ir tikėjimo praradimą ar susilpnėjimą. Moteris kosminę sąrangą, amžino gyvenimo supratimą priima ne logiškai protaudama, bet intuicija ir jausmu. Autorius duoda daugelį atvejų, kur moteris paliesta nusivylimo, vargo, moralinės netiesos, susvyruoja savo viduje ir jos pasitikėjimas Dievu silpnėja, ar visai nyksta. Moteris savo jausmuose yra labai jautri ir sunkiai pakelia neteisybę. Ji nekovoja su piktu, bet rezignuoja ir puola į nevilti. Duosime keletą iš tos knygos pavyzdžių moters netikėjimo.

Nusivylimas žmonėmis neturėtų paliesti tikėjimo. Kartais nusivylimas skatina daugiau ieškoti atramos Dievuje.Gyvenime randame žmonių, kurie dėl gyvenimiškų nusivylimų taip stipriai veržėsi Dievop, jog tapo mistikais, net šventaisiais. Bet esama žmonių, kurie sunkiai pergyvena kitų nusigręžimą, nemeilę, panieką, skriaudą. Jų dvasia lūžta ir jų tikėjimas susvyruoja.

Atrodo, kad tarp tikėjimo ir pasitikėjimo yra neabejotinas ryšys. Gal tai natūralus ryšys, nes žmogaus pergyvenimuose vienos vertybės susiliečia su kitomis.

Gal moters atveju tikėjimas ir pasitikėjimas labiau sutampa dėl jai tipiškesnio bruožo — asmeniškumo. Asmeniškiau ji priima meilę ir nemeilę. Jos siela vientisesnė: kai myli, viską myli, kai nemyli — viskam darosi labiau apkurtusi.

Viena mergaitė augo lepi ir mylima. Tėvai buvo indiferentai ir neįkvėpė jai Dievo meilės. Mergaitė, 19 metų būdama ištekėjo už religingo tremtinių sūnaus. Jos tikėjimas atgijo: ėjo išpažinties ir šv. Komunijos.

Po ketverių metų gimė pora vaikų — gyvenimas pasunkėjo besikuriant jaunai šeimai svetimame krašte. Ji pradėjo graužtis, kad blogai ištekėjo, vyras permažai uždirba, rodo jai nepakankamai dėmesio, gal net mažiau myli. Tėvai nesklaidė jos nusivylimo, bet dar aštrino nelaimę. Tėvų pažiūros buvo buržuaziškos, be aukos supratimo ir jie skatino dukterį palikti vyrą. Ji pasiėmusi vaikus, nusikėlė gyventi pas tėvus. Nerado vietos visuomenėje, ir nusivylimas dar padidėjo. Išblėso jos tikėjimas, nesirūpino vaikų religiniu auklėjimu, a.. duodama juos į viešąją mokyklą".

Ji išgyveno pagiežą visam pasauliui dėl nepasisekimo šeimos gyvenime. Jei būtų atsiradę žmonių, kurie būtų jai vėl sugrąžinę šeimos laimę ir vyro meilę, be abejonės, ji vėl būtų grįžusi prie tikėjimo ir religinės praktikos.

Netikintis vyras — tikinti žmona

Tarp mūsų inteligentų XX-jo amžiaus pradžioje buvo reta šeimų, kuriose gretimai sugyventų tikėjimas ir bedievybė. Žmonos, kaip taisyklė, prisitaikydavo vyrams. Vyro įsitikinimai praktiškai reiškė visos šeimos įsitikinimą. Išimčių buvo reta, o tokia išimtis buvo advokato Venclauskio šeima Šiauliuose — Lietuvoje. Venclauskis buvo socialistinių pažiūrų, net priklausė "Kultūros" draugijai, bet jo namuose lankėsi Šiaulių miesto žymesnieji kunigai.

Jo žmona Stasė Venclauskienė garsėjo kitu būdu. Turėdama savo vaikų, ji dar globojo visą būrį svetimų vaikų: berniukų ir mergaičių. Tokių vaikų, visokio amžiaus, ji savo namuose turėjo apie 30. Ji juos leisdavo į Šiaulių miesto įvairias mokyklas ir jais rūpindavosi kaip gera motina. Ne visi jos mokiniai turėjo prigimtų gabumų mokslui, bet ji ištvermingai stengėsi duoti tiems vaikams išsilavinimą, augštesnį mokslą ar amatą.

Kai kas jai patardavo leisti į mokslą tik gabius vaikus, bet ji užsispyrusi laikėsi savo ir iš negabiųjų darydama Lietuvai naudingus žmones.

Jos vyras garsėjo laimėdamas dideles bylas, o jos labdaros veiklai nebuvo ribų. Kartą jos vyras grįždamas iš Kretingos parvežė jai luošą našlaitį berniuką; reikėjo net poros operacijų, kol berniukas pradėjo vaikščioti be ramsčių ir galėjo lankyti mokyklą.

Kitą kartą ji pati surado nevaikščiojančią našlaitę mergaitę. Ją pagydė, išmokė ir išleido už vyro. Jos globotinių tarpe buvo ir vienas nebyliukas, kurį leido į specialią mokyklą, išmokė amato, kad jis galėjo savarankiškai verstis.

Nevisi jos globotiniai buvo su fiziniais trūkumais. Daugiausia normalūs ir sveiki vaikai, tik našlaičiai ar neturtingų tėvų. Kartą apie Kalėdas prie jos namų atsirado skudurais apvyniota, visai sušalusi mergaitė. Ją giminės kaip našlaitę, neturėdami kur dėti, atvežė iš Kelmės į Šiaulius ir paliko prie Venclauskių namų, Višinskio gatvėje.

Venclauskienė ją priėmė, aptaisė ir leido į mokslą. Išaugusi ta pamestinukė sukūrė savo šeimą ir buvo puiki motina.

Gabesniuosius savo globotinius leido į un-tą ir Žemės Ūkio akademiją Dotnuvoje. Jie gaudavo iš jos rūbus ir važiuodavo Kalėdoms ir Velykoms į Šiaulius. Koks džiaugsmas būdavo, kada visa didžiulė šeima sėsdavosi prie Kūčių stalo ar pusryčių Velykų rytą! Tomis progomis prie stalo buvo ir jos vyras advokatas.

Venclauskienė, kaip gera motina, rūpinosi ir savo globotinių religiniu auklėjimu. Lankėsi mokinių pamaldose, rengė juos pirmajai Komunijai. Pati savo kambaryje turėjo visokių devocenalijų: rožinių, paveikslų, statulėlių. Su maldaknyge ir rožiniu ji niekur nesiskirdavo. Darė visokius įžadus, kalbėjo novenas, laikė pasninkus ir lankė stebuklingas vietas, pvz. šv. Antaną Kretingoje.

Abu Venclauskiai buvo bajoriškos kilmės. Advokatas buvo plungiškis, o ji — Jakševičiūtė — šiauliškė. Jos tėvas dalyvavęs 1863 m. sukilime ir buvo pasmerktas sušaudyti, bet pasisekė pasprukti.

Jie abu nemėgo girtis savo bajoriška kilme, stengėsi būti demokratiški. Venclauskienė buvo gerai išlavinta: mokėjo vokiškai, prancūziškai ir slavų kalbas. Mokėsi Rygoje, vėliau studijavo vaidybą. Ji surežisavo

ŠVENTYKLOJE

ELDA RUNDZAITIENĖ

PASAULIO LIETUVIŲ BENDRUOMENĖS DARBO KELIU

PLB VALDYBOS PAREIŠKIMAS

Laisvojo pasaulio Lietuvės ir Lietuviai!

Pasaulio Lietuvių Bendruomenė veikia visuose laisvojo pasaulio kraštuose, kur yra daugiau lietuvių, ir joje lietuvius jungia bendrieji tikslai bei uždaviniai, kurie išreikšti Lietuvių Chartoje ir PLB Konstitucijoje. Tiesa, ne visur organizuotoji Pasaulio Lietuvių Bendruomenė rado vienodas sąlygas, tad ji negalėjo atlikti to, ko iš jos galime pageidauti ir turime reikalauti. Bet 1963 m. rugpjūčio 29 — rugsėjo 1 d. Toronte įvykęs antrasis PLB Seimas akivaizdžiai parodė, kad, atsižvelgiant į turimas jėgas ir tas aplinkybes, kokiomis tenka dirbti, Pasaulio Lietuvių Bendruomenės nuveikta labai daug — atliktas ypačiai svarus kuriamasis darbas ir Bendruomenė įstatyta į tą kelią, kuriuo belieka toliau patvariai ir ryžtingai eiti.

Pasaulio Lietuvių Bendruomenės organų — PLB Seimo, PLB Valdybos, PLB Kultūros Tarybos ir atskirų kraštų bendruomenių funkcijas ir tarpusavio santykius nustato PLB Konstitucija. Bet tai tėra tik bendrosios gairės. PLB Valdyba pareiškia, kad šių gairių ji nuoširdžiai laikysis.

Iš kitos pusės tenka taip pat atsiliepti į paties gyvenimo reikalavimus, kurie ateina su šia diena ir konkrečią išreišką rado PLB Seimo nutarimuose. Todėl PLB Valdyba jaučiasi esanti įpareigota plačiau pasisakyti dėl tų uždavinių, kuriuos jai reikės vykdyti ir kuriems talkos jai reikės prašyti tiek iš atskirų kraštų bendruomenių, tiek iš visų lietuvių. Tik darnus bendros kalbos radimas ir glaudus jungimasis Pasaulio Lietuvių Bendruomenėje tautiniams uždaviniams organizuotai vykdyti iš tikrųjų reikš mūsų gyvenimo pažangą, būtiną lietuvių išeivijos tautinei gyvybei laiduoti ir lietuvių tautos laisvės kovai laimėti. Dideli darbai tegalimi visų pastangomis ir visų atsakomybe.

Štai kodėl PLB Valdyba savo siekimuose remsis **dviem pagrindais:**

Prigimtine bendruomene, kuriai lietuvis priklauso pačiu savo gimimu. Iš savo tautos gavome visa, kas mus žymi kaip lietuvius: kalbą, kultūrą, istoriją.

Lietuvos valstybe, nes valstybinė nepriklausomybė yra pagrindinė lietuvių tautos kilimo ir kūrybinio reiškimosi sąlyga. Tai akivaizdžiai liudija senoji nepriklausoma Lietuva ir naujųjų laikų nepriklausoma Lietuva.

Prigimtinės bendruomenės organizuota išreiška yra Pasaulio Lietuvių Bendruomenė, todėl jos minties tolimesnis skleidimas, prigydymas ir ugdymas turės būti vienu iš didžiausių mūsų rūpesčių.

Gi kova dėl Lietuvos laisvės yra kova už pagrindinę lietuvių tautos teisę turėti tai, kuo naudojasi visos kultūringos tautos ir ko siekia svetimu jungu besikratančios, savarankiam gyvenimui bundančios tautos. Tai išeivijos talka savo tautai, pavergtai ir izoliuotai, negalinčiai reikštis nei žodžiu, nei veiksmu.

Atsižvelgiant į minėtuosius pagrindinius siekimus, ir PLB Valdybos veikla reikšis šiomis sritimis:

1. Dėmesiu Lietuvos laisvės kovai. Šiam tikslui PLB Valdybai rūpės, kad Lietuvos laisvės kova būtų kiekvieno lietuvio patriotinė pareiga. Jos sėkmingumas priklauso nuo vieningo ir atsakingo vadovavimo. Todėl PLB Valdyba taip pat sieks, kad Lietuvos laisvės kova tokią vieningą ir atsakingą vadovybę turėtų. Ji tęs buvusios PLB Valdybos pradėtas politinių mūsų veiksnių vienijimo pastangas.

2. Dėmesiu lituanistiniam švietimui. Šiam tikslui PLB Valdybai rūpės, kad lituanistinis švietimas būtų ne tik tėvų bei mokytojų, bet ir visų bendruomenių didysis reikalas. Atskirų kraštų bendruomenių švietimo darbui derinti, programoms lyginti, vadovėliams bei kitoms mokymo priemonėms pasigaminti ir kitiems švietimo uždaviniams vykdyti sudaromas Švietimo Skyrius Kultūros Taryboje.

3. Dėmesiu tautinei kultūrai. Šiam tikslui PLB Valdybai rūpės ne tik šią kultūrą, kaip ryškiausią tautinės gyvybės apraišką, išlaikyti, bet taip pat ir ugdyti bei brandinti. Lietuvių mokslui bei menui kelti, apskritai atskirų kraštų bendruomenių kultūrinėms pastangoms derinti ir kultūriniam darbui planuoti bei gyvinti ir toliau veiks PLB Kultūros Taryba.

4. Dėmesiu tautiniam solidarumui. Šiam tikslui PLB Valdybai visų pirma rūpės, kad lietuvių pasaulėžiūrinės, srovinės ir kitokios skirtybės, natūralios laisvų žmonių gyvenime, nestelbtų tautinio jų broliškumo, ypačiai pabrėžtino svetur gyvenant. Tautinis solidarumas, kaip augščiausioji tautinė dorybė, būtinas ne tik mūsų veikloje, bet ir tarpusavio santykiuose, nelaimių, darbo, verslo ir kitais atvejais. Matomas tautinio solidarumo ženklas yra nuolatinio tautinio solidarumo įnašo mokėjimas, kuriuo aktyviai apsisprendžiama už priklausymą tautinei savo bendruomenei ir paremiami jos siekimai. Stipriai, tvarkingai ir drausmingai Bendruomenei būtina, kad jos nariai, be savo reikalų, taip pat paisytų ir bendrųjų.

Minimiems siekimams įgyvendinti taip pat reikalingos **atitinkamos prie-**

PASAULIO LIETUVIŲ BENDRUOMENĖS VALDYBA

Sėdi iš kairės: M. Lenkauskienė — sekr., J. J. Bachunas — pirm., St. Barzdukas — vicepirm. Stovi iš kairės: V. Kamantas, A. Mikulskis, dr. A. Nasvytis, J. Staniškis — iždi. Trūksta dr. J. Puzino — PLB Kultūros Tarybos pirmininko

---

pirmąjį vaidinimą lietuvių kalba "Amerika pirtyje", pastatytą 1899 m. Palangoje.

Šeimoje vartojo lietuvių kalbą, nes ji buvo apsisprendusi lietuvė.Savo išsilavinimu ji prilygo ano meto augštai išlavintai lietuvių šviesuomenei.

Vokiečių okupacijos metu Venclauskienė su dukrele Danute globojo ir žydų vaikus.

Gyvenimą baigė kaip našlė ir tremtinė. Waterburyje ją jau senelę globojo vyresnioji jos duktė. Paskutinius savo gyvenimo metus leido kaip vienuolė, gyvendama labai kukliai, beveik skurdžiai, vis atgailodama ir pasninkaudama. Mirė Waterburyje 1959 m. sausio 16 d., sulaukusi 85-rius metus. Paminklą jai pastatė viena jos globotinių šeima.

Ši moteris perėjo ilgą savo gyvenimo kelią, praktikuodama gailestingumo dorybę. Ji paliko be savo šešerių vaikų dar 200 savo globotinių, kuriuos ji maitino, jiems tarnavo: rūpindamasi jų rūbais, net juos pati taisydama. Viename laiške apie save ši moteris taip sako: "Esu nors tuo patenkinta, kad man Dievas leido iš pasmerktų blogam likimui vaikų išauginti savo tėvynei labai daug gerų žmonių, kurie dirbo jos naudai. Juk tai irgi didelė Dievo dovana".

Iz. M-tė

JAUNIMAS ŠOKA . . .

monės ir būdai. Iš jų pabrėžiamai paminime:

1. Gimtoji kalba lietuviui yra tautinės jo garbės reikalas ir raktas į dvasinius tautos lobius, todėl PLB Valdybai rūpės, kad ji būtų vartojama visu jo gyvenimo plotu: šeimoj, mokykloj, draugijoj, bažnyčioj. Tautinės drausmės ir tvarkos reikalas taip pat rašte vartoti vieną rašybą, ir tokia rašyba yra tradicinė jablonskinė rašyba, nepriklausomos Lietuvos atitinkamų įstaigų oficialiai įvesta ir niekieno neatšaukta. Ji būtina ypačiai mokykliniams vadovėliams.

2. Demokratinė santvarka yra esminė sąlyga demokratinei Bendruomenės dvasiai ugdyti, todėl PLB Valdybai rūpės, kad periodiškai nuo apačios iki viršaus besikartojanti rinkiminė procedūra sudarytų visiems sąlygas Bendruomenės rinkimuose dalyvauti—rinkti ir būti renkamiems. Šitai turi skatinti individualinę iniciatyvą, sugebėjimus bei polėkius ir įjungti į bendros atsakomybės pergyvenimus.

3. Literatūra, dailė, muzika ir mokslas yra subtylios tautinės kultūros apraiškos, ypačiai susijusios su pačių kūrėjų ir mokslininkų individualybe. Atsižvelgiant į išskirtiną kūrybos reikšmę pačiam tautos ir jos išeivijos likimui, meno ir mokslo kūryba taip pat nusipelno ir išskirtinio visuomenės dėmesio. Todėl PLB Valdyba skatins individualinę kūrybą ir stengsis sudaryti palankius pasireiškimus ir darbo sąlygas lietuviui kūrėjui ir mokslininkui, kad jo darbas galėtų plačiai patarnauti tautai, išeivijai ir žmonijai.

4. Jaunimas laiko tėkmėje perims vyresniųjų dirbamus darbus. Veikti išmokstama tik veikiant, todėl PLB Valdybai rūpės, kad jaunimas įsigytų Bendruomenės darbui reikalingų nusiteikimų ir įgūdžių. PLB Valdyba kreips reikiamą dėmesį jaunimo organizacijoms ir šauks laisvojo pasaulio lietuvių jaunimo kongresą.

5. Vienų kraštų lietuvių bendruomenės yra gausesnės ir pajėgesnės, kitų kraštų — mažiau gausios ir pajėgios. Taip pat nelygiai pasiskirsčiusios ir kultūros darbo pajėgos. Kai vienų kraštų lietuviai jaučia kultūros perteklių, kitų kraštų lietuviams savas kultūrinis gyvenimas tėra nepasiekiama svajonė. Todėl PLB Valdybai rūpės, kad daugiau turį duotų mažiau turintiems — rengs **menininkų, sportininkų ir kt. gastroles.**

6. Išeivijos lietuviai daug statė ir tebestato. Bet ši statyba tik iš dalies tepatenkina tautinius poreikius. Tuo tarpu būtina ir tokia pastogė, kur galėtų glaustis centrinė lituanistinė biblioteka, meno galerija, muziejus, pasaulio lietuvių archyvas, muzikologijos archyvas ir kitos visos kultūrinės lietuvių išeivijos vertybės. Todėl PLB Valdybai rūpės, kad Lietuvių Kultūros Namų kūrimo idėja būtų įgyvendinta ir ilgainiui taptų kultūriniu lietuvių centru.

7. Tarp atskirų kraštų bendruomenių ir net tarp atskirų plačiai po pasaulį išsisklaidžiusių lietuvių būtini **pastovūs ir nuolatiniai ryšiai.** Todėl PLB Valdyba leis informacinį biuletenį "Pasaulio Lietuvį", kuriame turės atsispindėti ne tik PLB gyvenimas bei darbai, bet ir visos kitos lietuvių kultūrinės, socialinės, visuomeninės, ekonominės pastangos apskritai. Rūpindamasi lietuvių mokslo ir meno darbais, PLB Valdyba taip pat sieks artimai bendradarbiauti su atitinkamomis lietuvių institucijomis bei draugijomis. Pačios Bendruomenės idėjai ir darbui populiarinti išleis šios rūšies leidinių.

8. Didesni darbai negalimi be **finansinių išteklių,** todėl PLB Valdybai rūpės, kad visų kraštų bendruomenės laiku ir tvarkingai atsiskaitytų iš jai pagal PLB Konstituciją priklausančių sumų. PLB Valdyba taip pat ieškos ir savų papildomų lėšų šaltinių.

Štai tie mūsų rūpesčiai, kuriuos keliame aikštėn, tikėdamiesi ir jūsų visų dėmesio, paramos ir talkos. Didelę naštą tekelia daug rankų!

PLB Valdyba

Birutės Pūkelevičiūtės "Aukso žąsis" filmas baigtas ruošti, tobulinant įkalbėjimo tekstą New Haven, Yale universiteto audiovision'e. Filmas spalvotas, gražius vaizdus papildo dailus efektingas lietuviškas dialogas. Aktoriai skrido šimtus mylių: iš Montrealio, Hamiltono, Chicagos, New Yorko.

Artistus savo namuos priėmė ir vaišino Jasiukonių šeima. Šiai universiteto fonografinei studijai vadovauja Povilas Jasiukonis, vienintelis tos rūšies specialistas.

Filmo įkalbėjimo menas reikalauja didelio susikaupimo ir dėmesio. Filmo įkalbėjimas baigtas.

Sofija Pauliukevičiūtė ir Julija Vyšniauskaitė — Vokietijoje Ateitininkų Federacijos krašto rinkimais. Komisijos pirmininko mokyt. Laukaičio adresas: 8 Muenchen, 54, Onyxplatz 3, W. Germany.

Ritos Žukaitės tapybos paroda — 1964 m. gruodžio 5 d. buvo atidaryta Čiurlionies galerijoje Jaunimo Centre, Čikagoje. Parodą surengė Santaros-Šviesos sambūriai.

Solistė Lilija Šukytė laimėjo II vietą CBC radijo konkurse ir gavo $500 premiją. Varžybos įvyko Montrealyje vasario 14 d., L'Ermitage salėje, dalyvaujant rinktinei visuomenei. Pirmą vietą laimėjo sol. Lebrun iš Londono ir gavo premiją $1.000.

Solistė L. Šukytė labai intensyviai dirba savo dainavimo koncertų partijas beruošdama ir kartu studijuodama dainavimą Toronto konservatorijoje. Paskutiniu laiku ji davė koncertus So. Bostone, Clevelande, Montrealyje, Toronte. Ji yra pakviesta dainuoti Čikagon "Draugo" premijų įteikimo iškilmėse š.m. kovo 24 d.

Ji yra pasirašiusi antrą sutartį dainuoti televizijoje su garsiaja italų dainininke Renata Tobaldi, kuri vasario mėn. atskris į Torontą ir įfilmuos savo koncertą. Dėl savo jaunysės grožio, kultūringos laikysenos ir geros dainavimo mokyklos L. Šukytė yra publikos labai palankiai sutinkama. Ji turi augštą skalių sopraną ir pajėgia išpildyti žymiausius pasaulinių kompozitorių kūrinius. Lilija yra tremtinės lietuvės duktė. Jos tėvelis, nepriklausomos Lietuvos karininkas, buvo okupantų bolševikų nukankintas Sibire. Kanados muzikinis ir dainos augštas lygis ir mūsų Liliją išvedė į meno aukštumas.

SKAITYTOJŲ DĖMESIUI!

Pranešame, kad į "Moters" žurnalo paskelbtą novelės konkursą atsiliepė net keletas moterų, atsiųsdamos savo rašinius. Konkurso jury komisija, kurią sudaro p. E. Kairienė, p. Vyt. Tamulaitis, p. A. Gurevičius ir p. Z. Daugvainienė, "Moters" žurnalo atstovė, baigė noveles peržiūrėti. Jų sprendimą patieksime sekančiame žurnalo numeryje, kuriame bus įdėta konkursą laimėjusi novelė.

Redakcija

Šeimininkių kampelis

Veda A. RUSINIENĖ

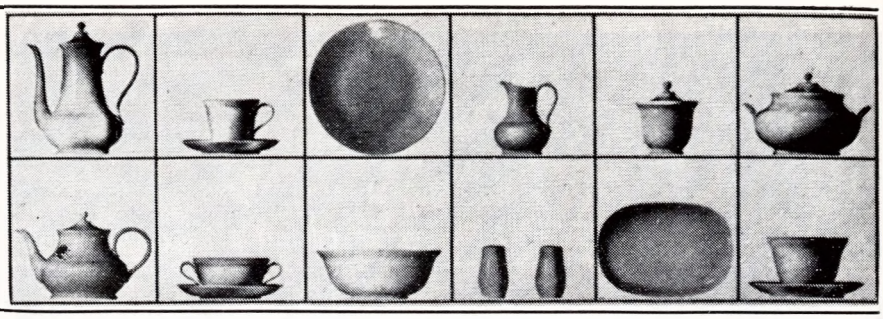

Aviena

Aviena mėsa skaniausia ir šviežiausia būna pavasario mėnesiais: vasario — kovo. Taip pat ir kainos būna pigesnės.

Geriausias mėsos skonis būna, kai mėsa valgoma labai karšta arba visai šalta. Mėsa turi būti drėgna ir minkšta, tad reikia saugoti, kad neperkeptų, nes tuomet mėsa pasidarys sausa. Aviena ypatingai gerai derinasi su visokiausiais prieskoniais, vynais ir padažais, tad galima patiekti įvairiais būdais. Bet taip pat labai lengvai persiima kitokiais kvapais ir lengvai pakeičia skonį. Prieš dedant į šaldytuvą, reikia suvynioti į aliumininį popierių arba sudėti į gerai uždaromą indą.

Lauknešėlis

Perkant avieną, reikia žiūrėti, kad mėsa turėtų gerą aromatą ir kietus baltus riebalus. Jaunos kanadiškos avies raumuo būna šviesiai arba tamsiai rausvos spalvos, senesnės avies bus tamsiau raudona. Importuota aviena mėsa būna tamsiai raudona, kadangi avys visą laiką ganosi laukuose. Kad būtų geresnis skonis, importuotą šaldytą avieną reikia leisti, kad atšiltų prieš kepant ar verdant. Kanadiška aviena taip pat geriau prieš kepant leisti atsilti, bet karbonadą (chops) kepti geriau neatšilusius, tuomet bus mėsa drėgnesnė.

Aviena yra tokia minkšta mėsa, kad veik visos dalys yra tinkamos kepsniams (roasts). Petelis, išėmus kaulą, galima prikimšti ir kepti krosnyje. Kaklas, papilvė, šonkauliukai tinka troškinimui ar virimui, arba taip pat tinka šašlikui (kebabs). Supjaustyta peties dalis (chops) tinka kepti keptuvėj arba prieš ugnį (broiled). Užpakalinė dalis yra geriausia ir brangiausia mėsa, jos kepsnys būna paprastai kepamas krosnyje, prie 325—350 F., skiriant 30 min. svarui, jei kepama visas užpakalinis kumpelis, ir 50 min. svarui, jei kepama pusė kumpelio.

Avienos kepsnys

5—6 svarų avies užpakalinė koja — kulšis,
½ skiltelės česnako, supjaustyto pailgai,
2 šaukštai alyvos,
½ puoduko šaltmečių soso (mint souce),
½ puoduko vermuto (French - style vermouth),
½ šaukštelio svogūno džiovinto (onion flakes),
1 šaukštelis worcestershire souce,
1 šaukštelis garstyčių miltelių,
½ šaukštelio druskos,
¼ šaukštelio thyme prieskonio.

Visus prieskonius (išskyrus garstyčias, druską ir thyme) sudėti kartu, pavirinti porą minučių ir atšaldyti. Užpilti ant paruoštos kepti mėsos ir padėti į šaldytuvą 2 valandoms, kad pasimarinuotų. Dažnai palaistyti mėsą. Prieš kepant, nupilti skystį ir mėsą ištrinti su garstvčiomis, druska ir thyme. Dėti į negilią kepimui formelę ir kepti prie 375 F. 1½ val., nupilti taukus, sumažinti karštį iki 325 F., aplaistyti marinatu ir kepti dar kokias dvi valandas, arba iki mėsos termometras rodys 180 F. karščio.

Amerikonišku būdu:

Sumaišyti ½ puoduko apelsinų sunkos, ¼ puod. ketchup, ¼ puod. vandens, kapotą svogūną, 1 skiltelę česnako, 1 šaukštuką oregano, 1 šaukštuką chili miltelių, 1 šaukštuką curry miltelių, 2 šaukštus alyvos. Visus prieskonius sudėjus užvirti ir atvėsinus vartoti kaip marinatą.

Padažas prie avienos:

Nupilti visą skystį nuo kepsnio ir nugriebti riebalus. Pakepinti ¼ puoduko miltų iki paruduos, įpilti ¾ puoduko vandens. Išmaišius supilti į skystį nuo kepsnio. Išmaišyti, užvirinti ir pridėti druskos, jei trūksta.

Avienos kepsnys "Karūna"

1 puodukas duonos trupinėlių,
1 puodukas pieno,
1½ svaro maltos avienos mėsos,
1½ šaukštuko druskos,
¼ šaukštuko sutrupinto rosmery prieskonio,
¾ šaukštuko chervil,
1 šaukštukas garstyčių miltelių,
½ šaukštuko česnako druskos,
3 šaukštus kapoto svogūno,
¼ puoduko kapotų petražolių,
2 išplakti kiaušiniai,
8-12 gabaliukų avienos karbinado (chops),
8 gabaliukai pjaustytų lašinukų.

Nupjaustyti riebalus nuo avienos karbonado. Maltą mėsą sumaišyti su prieskoniais ir priedais. Gilų kepimui indą iškloti lašinukais. Vidurin indo įdėti pusę maltos mėsos. Į mėsą susmaigstyti karbonado gabaliukus statmenai, kaulą paliekant išorėj. Likusią maltą mėsą sudėti į vidurį ir įspausti tarp mėsos gabaliukų. Visas kepsnys turi būti karūnos pavidalo. Apjuosti visą karūną tvirtu siūlu, kad kepant neiširtų. Kepti nedengtą prie 350 F. apie 1¾ v. — 2 v. Iškepus nuimti siūlus, perkelti ant pakaitintos lėkštės ir duoti į stalą. Papuošimui kepinio tinka kriaušės, virtos su cinamonu. Supjaustyti porcijomis ir patiekti su grybų padažu.

Grybų padažas:

Paimti 2 šaukštus sviesto, vieną alyvos ir juose pakepinti ¼ sv. šviežių nuluptų grybų. Kai truputį pagels, įdėti 3 šaukštus miltų ir 1 puoduką pieno. Pavirinti iki sutirštės. Nugraibyti taukus nuo skysčio, kuris susidarė prie kepsnio ir likusį skystį supilti į padažą, taip pat dar įpilti ¾ puoduko kokio nors buliono ir 1 šaukštuką Worcestershire sauce.

Pridėti druskos pagal skonį, truputį pipirų ir citrinos sunkos. Dar kartą viską užvirti ir duoti karštą prie kepsnio.

Dviąsis indas

Bulkutės su citrina

½ puod. drungno vandens,
2 šaukštukai cukraus,
2 pakučiai džiovintų mielių,
1½ puod. virinto atvėsinto pieno,
½ puoduko cukraus,
1 šaukštukas druskos,
1-16-oji šaukštelio saffron,
3 kiaušiniai išplakti,
¼ puod. minkšto sviesto,
1 šaukštas tarkuotos citrinos žievutės,
7 puod. sijotų miltų,
1 puod. razinkų,
1 kiaušinio trynys,
2 šaukštai vandens,
2 puod. sijoto pudrinio cukraus,
2 šaukštai citrinos sunkos,
2 šaukštukai citrinos žievutės.

Supilti drungną vandenį į didelį molinį dubenį, supilti 2 šaukštukus cukraus ir maišyti, iki ištirps. Tuomet užberti mieles ir leisti pastovėti 10 min. Supilti virintą, bet atvėsintą pieną, ½ puod. cukraus, druską, saffroną, kiaušinius, sviestą, 1 šaukštą citrinos žievutės, ir pusę visų miltų. Gerai išplakti iki bus lygi, vienoda masė. Sudėti razinkas, įpilti likusių miltų tiek, kad pasidarytų minkšta, lengvai minkoma tešla. Išmaišyti gerai su rankomis. Išversti ant pamiltuotos lentos ir minkyti, iki tešloje pasidarys mažos pūslelės. (apie 5 min.). Dėti į pariebaluotą dubenį, patepti riebalais tešlos viršų, uždengti ir leisti pasikelti apie porą valandų.

Vėl truputį paminkyti ir dar kartą leisti pakilti iki padvigubės. Po to daryti bulkutes, dėti į išteptą gilią formelę, 13x9x2 col. dydžio. Formelėj bulkutės dar turi pakilti iki bus dvigubo dydžio ir purios. Viršų bulkučių patepti išplaktu kiaušinio tryniu ir vandeniu. Kepti prie 400 F. apie 15—20 min. Dar karštas bulkutes užpilti glazūra.

Glazūra:

Pudrinį cukrų, 2 šaukštukus citrinos žievutės ir citrinos sunką sumaišyti ir užpilti ant karštų bulkučių Bus apie 2 tuzinus mažų bulkučių.

Užkandėliai

Austriški užkandėliai

Proporcija:

2 puod. sijotų miltų, (pastry) arba
1⅔ puoduko sijotų all-purpose miltų,
¾ šaukštuko druskos,
2 šaukštukai tarkuoto svogūno,
½ puoduko riebalų (crisko),
labai šalto vandens,
garstyčių,
virtų coctail dešrelių arba paprastų dešrelių — sosiskų.

Darbas:

Druską ir miltus persijoti kartu. Miltus apibarstyti tarkuotu svogūnu, sudėti riebalus ir kapoti peiliu arba specialiu tešlai kapoti įrankiu. Po truputį pilti vandens ir vis maišyti iki pasidarys tešla, kurią galima suspausti į gabalą. Iškočioti pusę tešlos ir padaryti gražų keturkampį. Supjaustyti 2 colių keturkampiais kvadratukais, kiekvieną patepti garstyčiomis ir uždėjus dešrelę, suvynioti. Kraštukus padrėkinus gerai užspausti.

Kepti ant pateptos kepimui skardos prie 450° F. iki bus gelsva spalva arba 10 - 12 min. Duoti karštus, arba iškepus anksčiau tik pašildyti prieš duodant valgyti. Bus apie 4 tuzinai.

Jei neturite trumpų cocktail dešrelių, galite naudoti paprastas, tik supjaustykite į dvi ar tris dalis.

Rūkytų austrių užtepas

Proporcija:

3⅔ uncijos dėžutė rūkytų austrių,
8 uncijų pokelis sūrio grietinėlės—cream cheese,
2 šaukštukai citrinos sunkos,
3 lašai Tabasco,
truputis maltų pipirų,
¼ puoduko rūgščios grietinės.

Darbas:

Nusunkti austres ir smulkiai sukapoti. Sūrį, citrinos sunką, Tabasco ir pipirus sumaišius išplakti iki purumo. Įdėti grietinę ir dar kartą išplakti. Šaukštu įmaišyti kapotas austres ir padėti šalti. Tepti ant sausainiukų — crackers, arba melba toast. Skanu ir ant kvietinės baltos duonos.

Rūdžių dėmes

iš plaunamų rūbų galima išimti sekančiu būdu: dėmėtą vietą reikia pamerkti dešimčiai minučių į 5% oxalic acid skiedinį. Skiedinį galima pasidaryti ir namuose, vieną šaukštą oxalic kristalų įpilant į vieną puoduką drungno vandens. Pamirkius dešimt minučių, išplauti tris kartus švariame vandenyje. Jei dėmė gerai neišsiplovė, visą procesą galima kartoti dar kartą.

Oxalic acid galima pirkti vaistinėj. Tai yra nuodai. Tad saugokite nuo vaikų, ir bonkutę ryškiai pažymėkite "Nuodai".

Kaip išvalyti vaisių dėmes iš staltiesių

Netikėtai papylus vaisių sunką ant staltiesės, arba apsitėškus ant rūbo, reikia tuojau valyti, nes kartais tos dėmės, pradžioj veik nematomos, laikui bėgant, pasidaro labai ryškios ir neįmanoma išvalyti.

Pirmiausia nuplauti paviršių su šlapia kempine, kad neuždžiūtų. Paskui išplauti su muilu, daugiau patrinant užpiltą vietą. Jei dėmė jau įsistovėjusi, bandykite pirmiausiai pamirkyti šaltame vandenyje, o paskui užbarstyti skalbimo miltelių tiesiai ant tos vietos ir trinti. Išskalauti su drungnu vandeniu. Jei tas nepadeda, dar galiman bandyti pamerkti į chloro skiedinį (bleach) jeigu medžiaga gali būti juo plaunama.

Kaip prižiūrėti stalo sidabrą

Sidabras visuomet gerai atrodys, jei bus tinkamai prižiūrėtas. Greit pajuoduoja sidabras kontakte su sulfuru, druskomis ir rūkštimis, kiaušiniu, olives, salad dressings, actu ir stalo druska. Tad patartina sidabrą tuojau po vartojimo perplauti su muiluotu vandeniu, kad nesusidėmėtų. Vazos gėlėms arba vaisiams bliūdai reikia nuolat peržiūrėti, kad nebūtų gendančių vaisių, ar pūvančių gėlių kotelių. Perdaug prinokę ar pūvą vaisiai pagamina rūgštis, kurios ėda sidabrą ir sugadina paviršių. Niekuomet negalima dėti gumutės ant suvynioto sidabro, nes ir per suvyniojimą guma gadina sidabrą.

Kaip valyti ir apsaugoti marmurą

Marmuras taip kaip ir medis, labai lengvai susitepa. Užpylus netyčia ką nors ant marmuro, reikia tuojau nušluostyti su drėgna šluoste. Kartą į mėnesį reikia nuplauti su drungnu muiluotu vandeniu, perplauti švariu ir nušluostyti su gerai nuspausta šluoste. Jei pasitaiko išpilti ką nors, kas palieka dėmes, galima išvalyti su sekančiu mišiniu: į (plaukams baltinti stiprumo) peroksidą įlašinti kelis lašus namų ruošai vartojamos amonijos. Pamirkyti gabalėlį medžiagos ir, uždėjus ant dėmės, palikti kuriam laikui, iki dėmė pasidarys nebežymi. Nuplauti visą paviršių ir nusausinti. Gilūs įbrėžimai gali būti pašalinti tik marmuro specialisto.

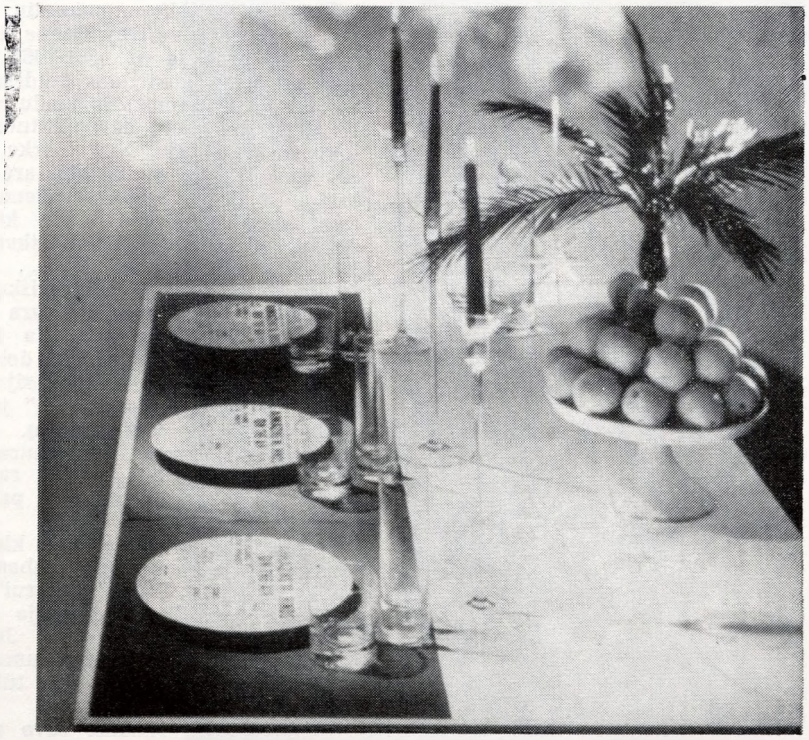

Svečių belaukiant . . .

• Madų ir grožio pasaulis

Veda IRENA KAIRIENĖ

Madų karaliai pasisako

Florencijos madų kūrėjas Emilio Pucci savo paskutinėje pavasarinėje parodoje patiekė visą eilę modelių, charakteringų labai trumpais, virš kelių sijonais, paaukštintu liemeniu ir trumpais švarkeliais.

Augščiau kelių sijonai daugiausia buvo klostyti ir platūs. Kad jie atrodytų labiau proporcingi viršutinei aprangos daliai, Pucci šiek tiek pakėlė liemenį. Tokie rūbai atrodo labai jaunatviškai.

Daugiaspalviai abstrakčių piešinių šilkai, kurie jau keleris metus charakterizavo Pucci skareles, palaidines ir sukneles, dabar naudojami jo

vadinamiems orientaliniams modeliams.

Haremo kelnės, japoniškos plačios pižamos ir iki kelių, trumpos kelnės siuvamos iš tos pačios medžiagos kaip ir virš jų dėvimos trumpos plačios suknelės.

Markizas Emilio Pucci yra laikomas parlamentarų ponių "siuvėju".

Oficialus karalienės Elžbietos madų kūrėjas Norman Hartnell savo pavasarinėj parodoj parodė visą eilę modelių, kurie buvo žymiai pigesni negu jo originalai. Hartnell pripažįsta, kad masiniai gaminami rūbai baigia išstumti iš rinkos originalus. Tuo būdu jis pradėjo gaminti vadinamuosius pusiau originalus, kurių kaina vis dėlto yra tarp 150 - 300 dolerių. Tie rūbai pasiuvami pirma "plačiu dyksniu" ir vėliau šiek tiek perdirbami, pritaikant prie pirkėjos figūros. Toks rūbas gali būt paruoštas pirkėjai per dvi dienas. "Atrodo, originalų amžius jau baigiasi", atsiduso Hartnell, "bet mes turime prisitaikyti prie laiko dvasios".

Jo pavasarinės spalvos — ružava, gelsvai žalia ir žalsvai mėlyna. Taip pat — ryškiai geltona.

Jo sijonai dengia kelius, eilučių švarkai laisvi. Daugelis švarkų ilgesni negu pernai, su žemiau liemens surištais dirželiais. Švarkų apikaklės su orientališku akcentu — mažos ir stačios.

Antrasis žymus anglų madų kūrėjas Charles Creed patiekė savo kolekcijoje klasiškas eilutes, siūtas dažniausiai iš "tweed" vilnos, taip pat iš baltai dryžuotos pilkos vilnos flanelės, pilkom aksominėm apikaklėm ir rankogaliais.

Vienas jo pavasarinių apsiaustų buvo ryškiai ružavos spalvos, kiti — balto - juodo "tweed"

Vasarai Creed parodė visą eilę lengvų gėlėto šifono suknelių.

Amerikietis Geoffrey Beene, laimėjęs Coty premiją už 1964-1965 metų madas, metęs medicinos studijas, išvyko į Paryžių mokytis madų meno. Po dešimties metų darbo kituose salonuose, Paryžiuje, New Yorke, Beene prieš dvejus metus atsidarė savo saloną ir dabar laikomas vienu sekmingiausių Amerikos madų kūrėju. Jis sako, kad daugiausia įkvėpimo savo kūrybai gaunąs iš ... pašto ženklų, ypatingai iš šveicariškų. Jis nemanąs, kad jo modeliai yra labai brangūs, tačiau jo paprasta lininė suknelė parduodama už 175 dolerius, vilnonė eilutė su klostytu sijonėliu už 300 dolerių, o "paprastas" juodas apsiaustas "tik" 1000 dolerių.

Ilgi eilučių švarkai, su siaurais žemai surištais diržais, giliom raglano rankovėm, charakterizavo jo paskutinį rinkinį.

"Mano linija yra grynai klasiška dienos metu dėvimiems rūbams ir labai moteriška, švelni vakarui", pareiškė Beene. Jis netoleruoja moterų, dėvinčių kalnes gatvėje. Jis yra šalininkas išskirtino paprastumo, bet paprastumas taip pat turįs tūkstančius galimybių.

Ponas Beene renkasi savo modeliams medžiagas Italijoje, Prancūzijoje ir Šveicarijoje. Jis naudoja daug moderniais piešiniais spausdintų šilkų ir šifonų.

Beene mėgsta laisvus, pusiau plačius trumpus sijonus, baltas apikak-

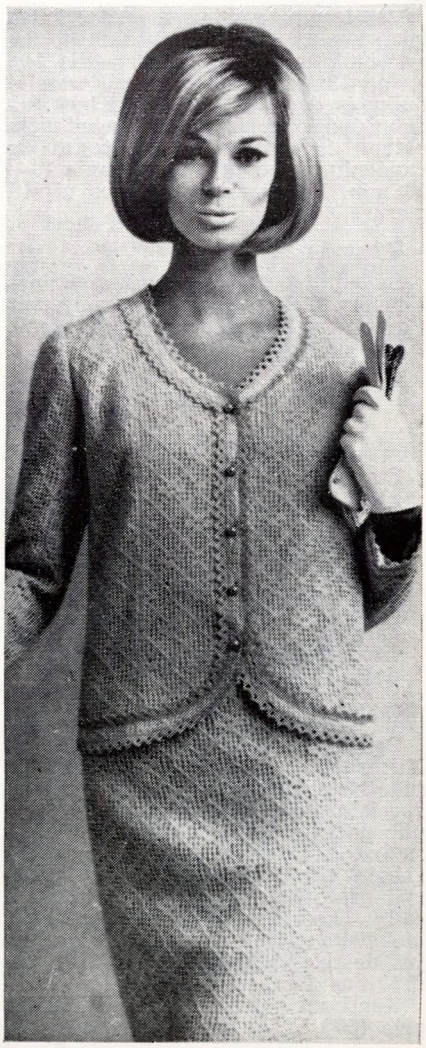

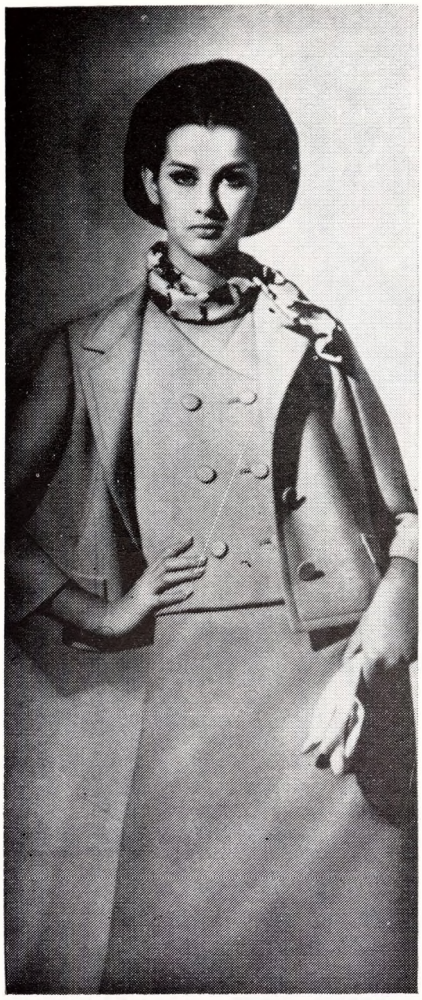

les ir rankogalius, eilučių švarkus užsegamus užtrauktukais, nelyginį skaičių sagų ir precizinį užbaigimą dieną dėvimų suknelių.

Paklaustas ar yra didelis skirtumas tarp jo sukurtų originalų ir tarp siuvyklose masiniai pagamintų rūbų, Beene atsakė, kad nesą jokio skirtumo: "Aš gerbiu eilinę pirkėją ir man atrodo, kad daugelis moterų gerai žino tiksliai ko jos nori, tik madų kūrėjai nelabai noriai tai pripažįsta".

Pasidairius pavasario parodose

Nieko nereiškia, jei jūsų gimimo metrikai rodo, kad jūs gimėt prieš trisdešimt ar net prieš keturiasdešimt metų. Užmirškit tai. Pavasario mados įsako jums atrodyti jaunai ir linksmai. Nenaudokit nudėvėto posakio: "Bet mano amžiuj!.." Viskas jums tinka šį pavasarį. Peržvelgus keletą New Yorko ir Toronto madų parodų, galima padaryti išvadą, kad visi rūbai labai smagūs ir neatrodo kvailai ekstravagantiškai. Sunku būtų nusakyti visas detales, bet naujosios mados suteikia tam tikrą smagią, lengvą nuotaiką. Pusiau platūs trumpi sijonai banguoja su kiekvienu jūsų judesiu, laisvi ir patogūs, mažos ir dailios apikakliukės ir bendra, lengva, neapkrauta moteriška linija.

Visi modeliai lyg sakyte sako: "Žiūrėk į mane, aš esu moteris ir man patinka būt moterim. Ir aš niekada nebūsiu sena boba".

Šį pavasarį moterys galės parodyt daugiau individualumo, nes net ir rūbų ilgis griežtai nenustatytas. Kai kurios suknelės virš kelių, kitos net iki vidurio blauzdų.

Bendras naujumas — pailginta linija. Švarkai ilgesni, trijų ketvirčių apsiaustai dėvimi ant tos pačios medžiagos eilučių, nuleista žemyn liemens linija.

Raudona, balta ir tamsiai mėlyna visada buvo dėvima pavasarį. Bet šiemet šis spalvų derinys skirtingas. Tamsiai mėlynai ir baltai languotos eilutės, pasiūtos iš šilko, dėvimos su raudonom, dažnai po smakru paristom skrybelaitėm, arba baltom, bryliuotom, su raudonais sandaliukais ir ta pačia spalva puoštais rankinukais.

Elegantiška ponia šį pavasarį pasirenka "the costume look". Pavyzdžiui, suknelė arba eilutė derinama prie apsiausto. Net ir paplūdymio apranga koordinuojama, taip pat vakarinės suknelės derinamos su vakariniais apsiaustais.

Gryno šilko "tweed" labai madoje pavasarinėm eilutėm ir priderintiems apsiaustams. Vakarui — labai lengvi, tiesiog kaip migla, šilkai, šifonai, dideli šaliai, plevesuoją lengviausiam vėjeliui papūtus. Tie šaliai spalvoti, tropiškų atspalvių — geltona, koralinė, žalia, raudona rausva ir ryški geltona, kaip tropinės papūgos.

Šifonas naudojamas pirmoje vietoje suknelėms dėvimoms po 5 val. vakaro. Dažnai kaklo iškirpimas puošiamas viktorijoniškais raukalais ir valanėliais. Valanėliai siuvami ir prie ilgų siaurų rankovių ir suknelių apačioje.

Dieninės suknelės yra trumpos ir parauktais bei klostytais sijonais, dažnai su kišenėm. Suknelės trumpom rankovėm arba visai be rankovių.

Skrybelaitės dėvimos aprangos užbaigimui, dažnai pasiūtos iš tos pačios medžiagos kaip suknelės ir dėvimos bet kuriuo dienos metu.

Eilutėse dažnai pastebima Chanel įtaka, jos paprastos, geros medžiagos ir ypatingai gerai pasiūtos. Daugelis beveik baltos spalvos, gelsvos, taip pat ryškios — raudonos ir languotos.

Sportinė apranga beveik išimtinai baltos spalvos. Balta naudojama ir vakariniams rūbams, kaip pvz. balti mezginiai.

Nauja spalva pavasariui — žalia, švelni, pablukusi ir tamsi, ryški — kaip žolė.

Atrodyk jaunai!

1965 metų šukuosenos

Daugelis garsių New Yorko kirpėjų pareškė, kad 1965 metais šukuosenos turės dailią trumpų plaukų išvaizdą.

Enrico Caruso: pusiau trumpi plaukai, šiek tiek pakelti ir papūsti viršugalvyje ir labiau pūsti šonuose. Švelnios stambokos bangos užpakaly, kartais pereinančios į priekį ir dengiančios skruostus. Ilgi karčiukai prieky, kartais net užkritę ant antakių. Labai lengvas papūtimas (teasing). Caruso naudoja pridedamus plaukus (hairpieces) dieninėm ir vakarinėm šukuosenom.

Emmy: trumpai kirpti plaukai, dengią tik pusę ausies, ilgi karčiai, dengią kaktą ir antakius. Natūralios švelnios bangos ir bangelės, kaip cherubinų... Emmy naudoja pridedamus plaukus, ypatingai prašmatniom vakaro šukuosenom.

Henri: artėjant pavasariui, plaukai kerpami trumpai, kad sudarytų mažesnės ir natūralesnės galvos išvaizdą. Kerpami trumpiau užpakaly ir šiek tiek ilgesni paliekami šonuose. Henri savo rinkinyje visiškai neturi karčių ir jo šukuosenos palieka kaktą atvirą.

Kenneth: šukuosena trumpa, visi plaukai vienodo ilgumo, beveik lygūs, užkrentą laisvai ant skruostų. Tik jaunoms mokyklos mergaitėms Kenneth palieka plaukus ilgus ir daugeliu atvejų su karčiukais.

Kazan: jo nuomone lygūs nesusukti plaukai yra praeities mada. Ateity vėl matysime bangas ir baronkėles. Kirpimas trumpokas ir dienos metu jokių priedų (hairpieces). Tik vakarinėms šukuosenoms Kazan gausiai naudoja visokio didumo pridedamus plaukų kuokštus.

Monti: priešingai kaip visi kiti, Monti mėgsta ilgus plaukus, netrumpesnius kaip smakro linija. Karčiukus jis šukuoja nuo pat viršugalvio žemyn ir gana plačiai kerpa juos į šonus.

Ruel: maža daili galvutė, su puokštėm baronkėlių, kartais užpakaly galvos, kartais dengiančių ausis. Pavasariui jis pranašauja labiau garbanuotus plaukus, kaip kad buvo iki šiolei. Jo šukuosenose plaukai nekerpami vienodo ilgumo, jie sluogsniuoti.

Kimono vėl madoje

Tradicinis japonių rūbas kimono vėl grįžta į madą. Daugelis Tokio moterų dėvi vakarietiškus drabužius, užsidėdamos kimono tik trijų dienų Naujų Metų iškilmėms. Bet paskutiniuoju metu, kaip praneša Tokio moterų rūbų krautuvės, kimono pardavimas žymiai padidėjęs.

Kimono yra labai spalvingas ir gracingas rūbas, bet nepopuliarus tarp įstaigose ir įmonėse dirbančių japonių.

Vis dėlto 75 procentai japonų vyrų norėtų matyti savo moteris dėvinčias tradicinį japonišką rūbą. Tik 40 procentų moterų pasisakė dėvinčios kimono nuolatos.

LIETUVIŲ LIAUDIES MENAS — UŽGAVĖNIŲ KAUKĖS

SENOVINIAI UŽGAVĖNIŲ ŠOKIAI

A. SAUDARGIENĖ

Primityvių tautų tikėta, kad šokio magija galima iššaukti geresnį javų augimą ir derlių, tuo pat palengvinti savo egzistenciją. Todėl nenuostabu, kad visos tautos, o ypač žemdirbiai, skyrė labai daug reikšmės derliaus apeigoms ir su jomis susijusiems šokiams.

Derliaus apeigose pagrindinę vietą užėmė vadinamieji Morris šokiai. Šie šokiai, vienaip ar kitaip vadinami, randami visoje Europoje. Viduramžiais jie buvo šokami prie bažnyčių. Kaikur šokami dar ir dabar, kaip karnavalinė pramoga. Jų idėja visur ta pati. Tai kova tarp pikto ir gero, arba tarp krikščionių ir maurų, dažnai tarp žiemos ir vasaros. Tai kova tarp šviesos ir tamsos.

Būrelyje šokėjų, persirengusių kaukėmis, visada buvusi moteris — Marian. Iš tikrųjų tai buvo vyras, persirengęs moterimi. Svarbiausias apeigų veiksmas tai Marian nužudymas ir šokio magijos pagalba nužudytosios prikėlimas. Čia, kaip ir kardo šokiuose, nužudoma pikta, kad galėtų augti gera.

Šios rūšies apeigos pas mus ilgiau išliko, negu bet kurios kitos. Jos būdavo atliekamos vidury žiemos, būtent, per užgavėnes. Jose buvo keliama dar daugiau triukšmo, negu Naujųjų Metų išvakarėse. Triukšmu ir šokiais nubaidomi žiemos demonai ir pažadinami pasėliai augimui ir derliui.Augumo magijai sustiprinti šokėjai laistomi vandeniu. Vandeniu laistymosi paprotys yra išlikęs iki mūsų dienų.

Mūsų užgavėnių papročiuose, kaip ir kituose kraštuose, dalyvavo kaukėti šokėjai, kurių svarbiausi buvo žirgas, lokys, velnias, giltinė ir gervė. Centrinė figūra tai pamėklė, vadinama Morė, Morynė, arba Kotrė. Ši pamėklė taip pat dažnai vadinama Gavėnu, Diedu arba Čiūčėla. Seniausias pavadinimas yra Morė arba Morynė. Jis yra giminingas augščiau minėtam Marian vardui.

Morė tai iš šiaudų padaryta pamėklė, moters pavidalu, vaizduojanti vaisingumo ir derliaus dvasią. Ji pasodinama į vežimą — pusiau rogės, pusiau ratai. Šis vežimas turėjo vaizduoti praeinančią žiemą ir ateinančią vasarą. Taip paruošta Morė kaukėtų šokėjų su triukšmu ir šokiais vežama per kaimą. Šokėjai savo šokius lydėjo daina:

Čiūčėla, vežėla važinėtų,
Kad mūsų rugeliai užderėtų

Vakare, visam kaimui dalyvaujant, kaukėti šokėjai šoko, triukšmavo ir laistėsi vandeniu. Vidurnaktyje pamėklė Morė išvežama už kaimo ir sudeginama arba paskandinama. Šie papročiai ilgiausiai užsiliko Žemaitijoje.

Tačiau tuo nesibaigė derliaus apeigos. Atrodo, niekad negana šokti, triukšmauti ir dainuoti, kad tik javai geriau augtų, kad tik gyvulių prieauglis būtų didesnis. Todėl per Jurgines, atiduodant auką žemės deivei Žemynai, šeimininkas, grandinės šokių papročiu, šeimynos lydimas, apeina lauką dvyliką kartų. Ir po to užkasa žemėn tik ką iškeptą duonos kepalėlį.

Kronikininkai, aprašydami pamėklės apeigas kituose kraštuose, pažymi, kad laukus apeinant buvo dainuojama ir šokama.

Visiems derliaus šokiams charakteringi pašokimai bei šuoliai. Nes šuolis — pati stiprioji magija derlingumui sužadinti. Prancūzijoje šokamam derliaus šokyje Sant Basque monotoniškas šokėjų vaikščiojimas pertraukiamas sutartiniu augštu šuoliu.

Ispanijoje septynių šuolių šokyje šokėjai po kiekvieno rato apėjimo sutartinai pašoka. Pirmą kartą pašokama vieną kartą, antrą kartą du kartus, trečią kartą tris ir t.t. iki septynių kartų ir atgal. Šiems šokiams panašus mūsų vestuvinių apeigų šokis Sukčius. Jame kiekvienas šokio posmas arba jo dalis užbaigiama sutartinu pašokimu. Taip pat tokie pašokimai charakteringi šokiui Rugeliai.

• Atsiųsta paminėti

Lietuvių Dienos - Lithuanian Days, Gruodis, 1964 Donelaičio m., nr. 10 (149), XV metai.

Turinyje: kun. dr. P. Celiešiaus — Kalėdų džiaugsmas; Laisvės ilgesys ir jos dvelkimas (iš V. Sidzikausko pranešimo VLIKo posėdyje); šis tas iš Kalėdų švenčių papročių Lietuvoje — A. Mažiulis; estų poetas Aleksis Rannit — poezija; Pr. Dom. Girdžius — Kristijonas Donelaitis; E. Žižienė — Australijos lietuviai ruošiasi Meno Dienų Šventei Melbourne; knygos ir autoriai — E. Tumienė; smulkioji ir iliustruota kronika. Viršelyje — naujai išrinktasis VLIKo pirmininkas V. Sidzikauskas. Prenumerata metams $6.00, garbės — $10.00.

Adresas: Lietuvių Dienos — Lithuanian Days, 4364 Sunset Boulevard, Hollywood 29, California, USA.

Šaltinis. 1964 m. Gruodis nr. 6 (19). Tikybinės ir tautinės minties žurnalas. Leidžia Šv. Kazimiero Sąjunga Anglijoje. Žurnalo prenumerata metams 15 šl. ($2.00). Redakcijos ir administracijos adresas: 21 The Oval, Hackney Rd., London, E. 2, England.

• Laiškai

... Malonu matyti taip gražiai apipavidalintą ir turiningą lietuvių moterų žurnalą.

Linkiu geriausios sėkmės ir ištvermės, purenant lietuviškus dirvonus.

J. Jurienė
Chicago, Ill.

... Paskutinį 1964 metų numerį perskaičiau su įdomumu. Jau pasiilgau naujo numerio. Sveikinu už gražiai redaguojamą ir gražiai išleidžiamą žurnalą.

Elena Repšienė
Chicago, Ill.

Priimkite Urbanos lietuvių studentų nuoširdžią padėką už "Moters" siuntinėjimą. Dažnai užeiname į skaityklą pasiskaityti apie lietuvės moters problemas ir atsiekimus mūsų išeivijoje.

Tikimės, kad ir toliau "Moteris" lankys mūsų lentyną Urbanoje.

Lietuvių Studentų Sąjunga
Dalia Ažubalytė, Sekretorė.

Visada džiaugiuos, sulaukus žurnalo "Moteris". Skaitau iš eilės visus straipsnius. Negaliu net išreikšti kokį džiaugsmą iš to žurnalo turiu: jame radau gimtąją savo bakužę ir jaunystės praėjusias dienas. Nors jau esu 58 metų ir Kanadoje gyvenu 34-tus metus, širdies ilgesio užgesinti negaliu. Negaliu užmiršti Pavasarininkų jaunimo organizacijos ir tų paskaitų, kurias mums ateitininkai skaitydavo, įdiegdami gilią meilę savajam kraštui. Skaitydama "Moterį" tarsi, vėl girdžiu jų žodžius.

Palikdama tėviškę, netikėjau, kad tokius ilgus metus teks gyventi svetimoje padangėje, ir nė mintis man į galvą neatėjo, kad iš mano tėviškės atskris jaunos bitelės per platųjį vandenyną ir nutūpusios čia tokį gražų darbą dirbti pradės.

Linkiu Jums laimės, sveikatos ir sulaukti laisvos mūsų tėvynės Lietuvos.

V. Griggs (Kaziunaitė)
Calgary, Alberta.

Gerbiamosios Skaitytojos!

"Moters" žurnalas per pirmąjį gyvavimo dešimtmetį tremtyje yra turėjęs ir linksmesnių ir liūdnesnių momentų, tačiau, nenuilstamų darbuotojų, o taip pat nuolatinių skaitytojų—prenumeratorių dėka, pajėgė išsilaikyti ir pasiekti šiandieninį lygį. Dėkojame skaitytojoms, kurios maloniu padėkos ar pagyrimo žodžiu padrąsino žurnalo darbuotojas šiame darbe, tuo prisidėdamos prie žurnalo palaikymo. Išklausome padrąsinančių žodžių, pasidžiaugiame, bet ir nepamirštame, kad daug trūkumų esama, kuriuos norėtume nugalėti, kad tik šis žurnalas būtų įdomesnis ir patraukiesnis, kad kiekvienos moters namuose jis būtų laukiamas svečias.

Kad šie mūsų gerieji norai taptų kūnu, reikia konkrečios pagalbos, kurios mes drįstame prašyti Jus, Mielosios Skaitytojos.

"Moters" žurnalo leidėjos ir redakcija skelbia žurnalo platinimo vajų, kuris bus pravestas vasario, kovo ir balandžio mėnesiais.

Primindamos prašome skaitytojas pratęsti prenumeratas šiems metams, nes laiku atsiskaitymas ir užsimokėjimas labai palengvina žurnalo darbą.

Tačiau pats didysis prašymas — šio vajaus proga, kviečiame visas skaitytojas talkon, surandant ar užsakant nors po vieną prenumeratą savo draugei, giminei ar gerai kaimynei, kuri iki šiol neturėjo progos susipažinti su žurnalu. Užsakant žurnalą kam nors, kaip dovaną, prenumeratos kaina metams sumažinama iki $2.50 Kanadoje, JAV ir Australijoje; kitur — $1.00. Šis pasiūlymas galioja tik vajaus metu.

Tokiu būdu prisidėdamos prie platinimo vajaus, suteiksite konkrečią paramą žurnalui siekti gražesnės ir šviesesnės ateities. Už tai reiškiame nuoširdžią padėką!

"Moters" žurnalo Leidėjos ir Redakcija

Garbės prenumeratos

M. Aukštaitė, Champley,, Que., E. Dėdinienė, Brooklyn, N.Y., M. Skučienė, Toronto, Ont., L. Žemgulienė, Chicago, Ill.

Žurnalui aukojo

$10.00 — V. Abraitienė, Cleveland, Ohio;

$6.00 — G. Viskantienė, Chicago, Ill.

$5.00 — E. Dėdinienė, Brooklyn, N. Y., ir O. Jonaitienė, Toronto, Ont.;

4.00—K. Šliterienė, Waukengan, Ill.;

$2.00 — P. Balandienė, Detroit, Mich., K. Krivickienė, Richmond Hill, N.Y., J. Mikalajunienė, Montreal, Que., M. Mikonienė, Euclid, Ohio, B. Rudokienė, Tillsonburg, Ont., T. Seliokienė, Waterbury, Conn., L. Skripkutė, Hamilton, Ont., V. Stasiliūnienė, Ringwood Cic., Australia, M. Žukauskienė, Chicago, Ill.;

$1.00 — M. Bajorunienė, Detroit, Mich., K. Balzarienė, Chicago, Ill., M. Basalykienė, Toronto, Ont., B. Beleska, Chicago, Ill., J. Biliūnienė, Port Chester, Ill., S. Bublienė, Detroit, Mich., B. Budzinauskienė, Waterbury, Conn.,O. Danisevičiūtė, Brooklyn, N. Y., A. Dragašienė, Toronto, Ont., J. Gaižutienė, Oakville, Conn., J. Galminienė, Woodhaven, N.Y., A. Garkevičienė, Midland, Ont., V. Griggs, Calgary, Alta., E. Grušienė, Brockton, Mass., J. Jokubaitienė, Detroit, Mich., E. Juknevičienė, Chicago, Ill., S. Jurienė, Chicago, Ill., G. Juršėnaitė, Chicago, Ill., S. Kalvaitienė, Santa Ana, Calif., G. Kazlauskienė, Waterbury, Conn., O. Kizlauskienė, Cicera, Ill., V. Kulbokienė, Boston, Mass., B. Latauskienė, Hamilton, Ont., E. Majauskienė, Chicago, Ill., A. Malaškevičienė, Winnipeg, Man., A. Maleta, Chicago, Ill., P. Martinkaitienė, Cicero, Ill., G. Meiluvienė, Chicago, Ill., J. Narakienė, London, Ont., S. Oželienė, Chicago, Ill., J. Pikturnienė, Cleveland, Ohio, M. Polteraitienė, Detroit, Mich., A. Prunskytė, Chicago, Ill., Z. Pupienė, Chicago, Ill., J. Ramonienė, Oakville, Ont., N. Raubienė, Waterbury, Conn., E. Repšienė, Chicago, Ill., M. Saluckienė, Rockford, Ill., A. Saudargienė, Cleveland, Ohio, B. Simonaitienė, Detroit, Mich., J. Skeivelienė, St. Catharines, Ont., L. Skipitienė, Chicago, Ill., G. Stančienė, Montclair, N.J., E. Švegždienė, Toronto, Ont., V. Tylienė, Detroit, Mich., B. Vaičjurgienė, Boston, Mass., S. Vaišvilienė, Chicago, Ill.,B. Žvinakienė, Chicago, Ill.